

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІОУЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 9 (1076)

Субота, 25 лютага 1956 года

Цана 40 кап.

З'езд падкрэслівае, што камуністычнае выхаванне працоўных і, перш за ўсё, маладога пакалення з'яўляецца важнейшай задачай, і абавязвае партыйныя арганізацыі ў гэтых мэтах паўней і актыўней выкарыстоўваць усе сродкі ідэйнага выхавання — прапаганду, агітацыю, друк, радыё, культурна-асветныя арганізацыі і ўстановы, навуку, літаратуру і мастацтва.

(3 разалюцы XX з'езду Камуністычнай партыі Савецкага Саюза па справаздачнаму дакладу Цэнтральнага Камітэта КПСС)

Р Э З А Л Ю Ц Ы Я XX з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза па справаздачнаму дакладу Цэнтральнага Камітэта КПСС

(Прынята аднагалосна 24 лютага 1956 года)

Заслухаўшы і абмярноваўшы справаздачны даклад Першага Сакратара ЦК КПСС таварыша Хрушчова Н. С. аб рабоце Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, XX з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза паставіў наступнае:

цалкам і поўнасьцю адобрыць палітычную лінію і працэдуру дзейнасці Цэнтральнага Камітэта КПСС; адобрыць прапановы і вывады Цэнтральнага Камітэта, якія змешчаны ў яго справаздачным дакладзе.

З'езд з задавальненнем адзначае, што ў выніку ленинскай палітыкі Цэнтральнага Камітэта партыі, Савецкага Урада і Герардыі працы савецкага народа ў дэспым супрацоўніцтве з усімі сацыялістычнымі краінамі дасягнулі велізарнага поспеху ў барацьбе за пабудову камунізму ў нашай краіне і за мір ва ўсім свеце.

З'езд канстатуе, што ў галіне міжнародных адносін справаздачны перыяд азнаменаўся пэўным змякчэннем напружанасці і пачаўся пераход ад міжнароднай арэны рэальных перспектыв да ўмацавання міру. Савецкі Саюз разам з Кітайскай Народнай Рэспублікай і іншымі краінамі народнай дэмакратыі свечасова выступіў з радкам важнейшых знешнепалітычных мерапрыемстваў, накіраваных на ўмацаванне міру і бліскі. Гэтыя мерапрыемствы былі актыўна падтрыманы ўсімі міралюбівымі сіламі.

Увесь ход падзей паказвае, што ў міжнародным развіцці адбыліся карэныя змены ў бок умацавання палітычнага сацыялізма. Галоўнай рысай нашай эпохі з'яўляецца выхад сацыялізма за межы адной краіны і ператварэнне яго ў сусветную сістэму, прычым капіталізм аказаўся бясцільным пераходзіць гэтым сутэсна-гістарычнаму працэсу. У Савецкім Саюзе, а таксама ў Кітайскай Народнай Рэспубліцы, Польскай Народнай Рэспубліцы, Чэхаславацкай Рэспубліцы, Венгерскай Народнай Рэспубліцы, Румынскай Народнай Рэспубліцы, Народнай Рэспубліцы Балгарыі, Народнай Рэспубліцы Абганіі, Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, Народнай Народна-Дэмакратычнай Рэспубліцы, Мангольскай Народнай Рэспубліцы, Дэмакратычнай Рэспубліцы В'етнама працягваюцца магутны эканамічны і культурны ўзыход, расце добрыбы працоўных, мацеець маральна-палітычнае адзінства і згуртаванасць народаў вакол камуністычных і рабочых партый і свабодна выбранных народаў Урадаў. Сур'ёзна дасягненні ў сацыялістычным будаўніцтве б'еж таксама ў Югаславіі. Удзельнічаючы ў краінах, якія ідуць па сацыялістычным шляху, адбываецца на здаровай аснове і ва ўмовах усё большага ўмацавання роўнапраўнага супрацоўніцтва і брацкай узаемадапамогі.

Абстаноўка ў капіталістычным свеце, зона якой значна зрулілася, характарызуецца далейшым нарастаннем глыбокіх супярэчнасцей. Некаторыя павялічэнне вытворчасці, дасягнутыя капіталістычнымі краінамі ў пасляваеннае дзесяцігоддзе з дапамогай такіх фактараў, як мілітарызацыя эканомікі і гонка ўзбраенняў, умацненне знешняй эканамічнай экспансіі, абнаўленне асноўнага капіталу і рэзкае ўмацненне эксплуатацыі працоўных, не надало ўстойлівасці эканоміцы капіталізма. Наадварот, капіталістычная эканоміка стала ашча больш няўстойлівай. Агульным крэзіс капіталістычнай сістэмы працягвае паглыбляцца. Найбольшае супярэчнасць капіталізма — супярэчнасць паміж сучаснымі прадукцыйнымі сіламі і капіталістычнымі вытворчымі адносінамі — усё больш абвастраецца; паглыбляюцца супярэчнасці паміж капіталістычнымі дзяржавамі, якія змагаюцца за рынкі збытку і сферы ўплыву; растуць і паглыбляюцца сацыяльныя супярэчнасці. У выніку ўмацавання эксплуатацыйна-рабочага класа, росту дароготы, разгата Урастання палаткаў на ваенныя мэты, наўнясці ў рэзе капіталістычных краін краінага беспрацоўя зніжэння жыццёва ўзровень працоўных; умацненне барацьбы рабочага класа, шырокіх народных мас за свае жыццёвыя правы і інтарэсы. Капіталізм няўхільна ідзе насустрэч новым эканамічным і сацыяльным патрэбам.

У гэтай абстаноўцы выраза вызначыліся два асноўныя працэдуры накіраваны ў развіцці міжнародных падзей.

З аднаго боку, імперыялістычнымі дзяржавамі па чале з рэакцыйнымі амерыканскімі коламі неўзабаве пасля заканчэння вайны пачалі праводзіць палітыку «з пазіцыі сілы», якая адлюстроўвае імкненне найбольш агрэсіўных элементаў гэтых дзяржаў надаць рабочы, дэмакратычны і нацыянальна-вызваленчы рух, надаць латер сацыялізму і ўстанавіць сваё сутэснае панаванне. Гэтая палітыка на практыцы азначае прыстасаваную тэорыю ўзбраенняў; стварэнне амерыканскіх ваенных баз уздоўж граніц СССР і краін народнай дэмакратыі, а таксама скалечанне агрэсіўных блокаў, накіраваных супраць краін сацыялістычнага лагера; разгортванне тэп званай «халоднай вайны» супраць сацыялістычных дзяржаў і падрыхтоўку новых воявападных войнаў.

З другога боку, усё больш растуць і мацеець сілы, якія выступаюць на сусветнай арэне за трыядны мір і бліскі народнаў; яны разгортваюць актыўную барацьбу супраць ваеннай паліцыі, за мірнае суіснаванне дзяржаў, якія належыць да роўных эканамічных і сацыяльных сістэм. Рапашовае значэнне пры гэтым мае наўхільнае ўмацаванне міжнароднага лагера сацыялізма, які аказвае ўсё ўрастанне ўплыву на ход сусветных падзей. Сілы міру значна памножыліся ў сувязі з пачаўшымся на сусветнай арэне групы міралюбівых дзяржаў Еўропы і Азіі, якія абвядлілі прынятым сваёй знешняй палітыкай наўезд у ваенных блоках. Такім чынам, стварылася шырокая зона міру, якая ўключае як сацыялістычныя, так і несацыялістычныя міралюбівыя дзяржавы Еўропы і Азіі і ахапляе больш палавіны насельніцтва зямнога шара.

Сутэсна-гістарычнай падзеяй пасляваеннага перыяду з'яўляецца адбываючыся рэспаз каланіяльных сістэм імперыялізма. Нацыянальна-вызваленчая барацьба каланіяльных і паўкаланіяльных народаў уяўлялася на працягу апошняга дзесяцігоддзя вялікімі пераможамі: з-пад каланіяльнай і паўкаланіяльнай залежнасці вызвалілася больш аднаго мільярда двухсот мільянаў чалавек — амаль палавіна насельніцтва зямнога шара. На парадку дня стаіць пытанне аб поўнай ліквідацыі каланіяльнай сістэмы. Наўшпуд прадабачаны вялікімі Леніным новы перыяд сусветнай гісторыі, калі народы Усходу прымаюць актыўны ўдзел у вырашэнні лёсу ўсяго свету, становяцца новым магутным фактарам міжнародных адносін.

Наўшпуд актыўнымі і паслядоўнымі барацьбамі супраць ваеннай паліцыі пачаўся сабе камуністычныя партыі, якія зыходзіць ў самую гушчы барацьбы за захаванне міру, за інтарэсы працоўных і нацыянальна-вызваленчыя барацьбы сваіх краін. У той-жа час з актыўнага пазіцыі выступаюць і многія іншыя грамадскія колы. У інтарэсах умацавання міру вельмі важна, каб усе сілы, якія выступаюць супраць вайны, дзейнічалі адзіным фронтам і не аслаблялі сваіх намаганьняў у барацьбе за захаванне міру.

З'езд гораха адбрае правядзення ЦК КПСС за справаздачны перыяд правільнымі і свечасовымі мерамі ў галіне прамысловасці і сельскай гаспадаркі, якія забяспечваюць далейшы рост магутнасці нашай Радзімы, новы магутны ўдзельнічаюць інтарэсы капіталістычнага міру. Велізарнай сілай стаў рабочы рух у капіталістычных краінах.

З'езд падкрэслівае, што паспяхова дзейнасць ЦК КПСС грунтавалася на творчым прымяненні марксіска-ленинскага вучэння, найбольшым захаванні ленинскага прыкладу калектывага кіраўніцтва і ўнутрыпартыйнай дэмакратыі, наўхільным выкананні ленинскага ўказанняў аб непарыўнай сувязі нашай партыі з народам. Усе гэтыя галы партыя выскока трымае вялікі сцяг бесмыртнага Ленина.

Велізарнае значэнне ў гэтай справе мае пераадоленне расколу ў рабочым руху і ўстанавіцце дэспым кантактаў паміж камуністычнымі партыямі і сацыялістамі, а таксама іншымі партыямі, якія на справе хочуч дзейнічаць мір, змагацца супраць імперыялістычнага прыгнёту, абараняць нацыянальныя інтарэсы сваіх народаў, дэмакратыі і незалежнасць.

З'езд адбрае праводзіць ЦК КПСС і Савецкім Урадам міралюбівую знешнюю палітыку, дзякуючы якой былі дасягнуты буйныя поспехі ў справе аслаблення міжнароднай напружанасці, ўмацавання міру і ўмацавання пазіцыі дэмакратычных сіл.

XX з'езд партыі лічыць усім правільнай лінію Цэнтральнага Камітэта і Савецкага Урада, накіраваную на тое, каб на аснове ленинскага прыкладу мірнага суіснавання весці курс на палітычны адносін, ўмацаванне заўва і развіццё супрацоўніцтва з усімі краінамі. Вялікую ролю ў гэтых адносін могуць адыграць выданні пачынаючы міжнародных адносін, прызнаных многімі дзяржавамі і шырокімі слаямі грамадскасці, — узаемная павата тэрытарыяльна-лічаснасці і суверэнітэту, непапад, неўмяшанне ва ўнутраныя справы адін другога, развіццё міждзяржаўных адносін на аснове роўнасці і ўзаемнай выгады, мірнае суіснаванне і эканамічнае супрацоўніцтва. Гэтыя прыцыпы з'яўляюцца найбольшымі ў цяперашніх умовах формулаў узаемаадносін дзяржаў з розным сацыяльнымі ладам і маўд-б паслухаччы асноўнай трыядных мірных адносін паміж дзяржавамі ўсяго зямнога шара.

Жыццё поўнасьцю пацвердзіла правільнасць і свечасовасць прапановы Савецкага Саюза, Кітайскай Народнай Рэспублікі і іншых міралюбівых дзяржаў, накіраваных на разабрацце і забарону атамнай і вядучай зброі, на забяспечанне калектываў бліскі ў Еўропе і на забяспечанне калектываў бліскі ў Азіі, — вырашэнне гэтых важнейшых праблем створыць аснову для трыяднага і працяглага міру і будзе саўдзейнічаць вырашэнню іншых важных неўрэгуляваных праблем, у прыватнасці германскага пытання.

Велізарнае значэнне для ўмацавання справы міру ва ўсім свеце меў-б ўстанавіцце трыядных дружэлабных адносін паміж Савецкім Саюзам і Злучанымі Штатамі, якія будаўніцтва дзяржавамі свету, а таксама паміж Савецкім Саюзам і такімі вялікімі дзяржавамі, як Англія і Францыя.

XX з'езд лічыць свечасовымі і правільнымі ўжытыя савецкім бокам мерапрыемствы, накіраваныя для дасягнення гэтай мэты і поўнасьцю адбрае іх. Інтарэсы забяспечання трыяднага міру і бліскі еўрапейскіх народаў патрабуюць далейшага палітычнага адносін паміж Савецкім Саюзам, з аднаго боку, і заходнеўрапейскімі краінамі, з другога боку. Савецкі Саюз, як і Вялікабрытанія, Францыя, Італія, таксама як і Польшча, Чэхаславакія, Югаславія, Швецыя, Фінляндыя, Нарвегія, Грэцыя, Аўстрыя і ўсе еўрапейскія краіны, кроўна зацікаўлены ў тым, каб не дапусціць уніжэння новай вайны ў Еўропе, на тэрыторыі якой разгортваліся асноўныя бітвы першай і другой сусветных войнаў. Кроўна зацікаўлены ў гэтым таксама нямецкі народ. Такім чынам, усё еўрапейскія дзяржавы і народы аб'ядноўваюць агульныя інтарэсы барацьбы за прадукцыйнае новых ваенных сутыкненняў.

Выдатную ролю ў сучаснай міжнароднай абстаноўцы заклікаюць адыграць расшырэнне і ўмацаванне дружбы і супрацоўніцтва Савецкага Саюза з краінамі Усходу. Наўшпуд чы вялікае значэнне вырашэнню гэтай, задачы. XX з'езд адбрае дасягнуць та апошняй час ўстанавіцце добрых, дружэлабных адносін з Індыйскай Рэспублікай, а таксама з Бірмай, Афганістанам і Егіптам.

Справа ўмацавання міру і дэмакратыі адбываецца імкненне народаў арабскіх краін, адстаіць і ўмацаваць сваю нацыянальную незалежнасць, якое разгортваецца ўсё шырай. XX з'езд з задавальненнем адзначае, што паміж Савецкім Саюзам і амаль усімі мажучымі ў ім дзяржавамі ўстанавіліся дружэлабныя, добрасуседскія адносіны. Памя сумленна, што маральныя адносіны паміж СССР і Іранам, Турцыяй і Пакістанам адбывалі-б жыццёвым інтарэсам гэтых краін, інтарэсам справы міру і бліскі народнаў.

Вялікую ролю ў справе расшырэння асновы для супрацоўніцтва паміж краінамі заклікаюць адыграць міжнародны гандаль і развіццё культурных сувязей.

XX з'езд адзначае, што ў цяперашні час набылі асабліва важнае значэнне такія караніяны прыцыпывыя пытанні сучаснага міжнароднага развіцця, якія пытанні аб мірным суіснаванні двух сістэм, аб магчымасці прадукцыйнага вайны ў сучасную эпоху і аб формах пераходу розных краін да сацыялізма.

Генеральнай лініяй знешняй палітыкі Савецкага Саюза быў і застаецца ленинска прыцып мірнага суіснавання дзяржаў з розным сацыяльным ладам. Кіруючы ў сваёй краіне будаўніцтвам камуністычнага грамадства, наша партыя рашуча выступае супраць развіцця вайны. Партыя зыходзіць з непахіснага ленинскага ўказання аб тым, што ўстанавіцце новага грамадскага ладу ў той ці іншай краіне — гэта ўнутраная справа народа кожнай данай краіны. З'езд з задавальненнем адзначае, што прыцып мірнага суіснавання зыходзіць усё больш шырокае прызнанне.

Важнейшай задачай Савецкага Саюза, сацыялістычных краін і іншых міралюбівых краін, найбольшых народных мас усіх краін з'яўляецца захаванне і ўмацаванне трыяднага міру і прадукцыйнага новай вайны, новай агрэсіі. У сучасных міжнародных умовах стварыліся рэальныя магчымасці для таго, каб не даць агрэсіўным сілам імперыялізма кінуць народы ў новую вайну, якія пры цяперашнім узроўні ваеннай тэхнікі прынесі-б народам неадзіночныя беды і разбурэнні. Іншар на зямным шары існуе не толькі капіталістычная сістэма. Ёсць магутны міралюбівы сацыялістычны лагер, у асобе якой міралюбівыя сілы маюць не

толькі маральныя, але і матэрыяльныя сродкі для прадукцыйнага агрэсіі. Акрамя таго, ёсць вялікая група іншых дзяржаў з насельніцтвам, якое налічвае сотні мільянаў чалавек, дзяржаў, якія актыўна выступаюць супраць вайны. Ёсць магутны ўсеагульны рух прыхільнікаў міру. Велізарнай сілай стаў рабочы рух у капіталістычных краінах.

У гэтых умовах, вразумела, застаецца ў сіле ленинскае палажэнне, што, паколькі існуе імперыялізм, захоўваецца і эканамічная аснова для ўніжэння вайны. Вось чаму нам трэба захоўваць найбольшую пільнасць. Наўшпуд на зямным шары застаецца капіталізм, рэакцыйныя сілы, якія прадстаўляюць інтарэсы капіталістычных маінаполіі, будуць і ў далейшым імкнуцца да ваенных ватаў і агрэсіі, могуць прадабачы развіццё вайны. Але фатальнай незалежнасці вайнаў няма. Цяпер ёсць магутныя грамадскія і палітычныя сілы, якія маюць сур'ёзныя сродкі для таго, каб не дапусціць развіцця новай вайны імперыялістамі, а калі яны наспрабуюць яе пачаць, — даць імперыялістам адрог агрэсіі, сарваць іх авантурыстычныя планы. Для гэтага трэба, каб усе сілы, якія выступаюць супраць вайны, былі пільнымі і мабілізаванымі, каб яны дзейнічалі адзіным фронтам і не аслаблялі сваёй барацьбы за захаванне і ўмацаванне міру.

У сувязі з глыбокімі гістарычнымі зменамі на міжнароднай арэне ў карысць сацыялізма адбываюцца новыя перспектывы ў справе пераходу краін ад капіталізма да сацыялізма.

Камуністычная партыя Савецкага Саюза зыходзіць з ленинскага палажэння аб тым, што «Усе нацыі прыдуць да сацыялізма, гэта непазбежна, але ўсе прыдуць не зусім аднолькава, кожная ўнёсе сваёсабаісцьвае ў тую ці іншую форму дэмакратыі, у тую ці іншую разнавіднасць дыктатуры пролетарыята, у той ці іншы тэмп сацыялістычных ператварэнняў розных бакоў грамадскага жыцця». (Творы, т. 23, стар. 58).

Гістарычны вопыт развіцця ўсіх краін, якія ідуць па шляху сацыялізма, поўнасьцю пацвердзіў гэтак ленинскае палажэнне. Іншар побач з савецкай формай пераўтварэння грамадства на сацыялістычных асновах б'еж форма народнай дэмакратыі. Яна ўсебакова выправавала на працягу дзесяці год і поўнасьцю сабе апраўдала. У дзяржавах народнай дэмакратыі б'еж таксама наўшпуд адпаведна і адпаведна ў адпаведнасці з умовамі кожнай краіны. Многа сваёсабаісцьвае ў формы сацыялістычнага будаўніцтва ўносіць Кітайская Народная Рэспубліка, эканоміка якой да пераможі апаўлоўці была наўшпуд адстаіць і мела поўнаўладны і поўнаўладны характар. На аснове заваявання рашучых камуністычных вышніх народна-дэмакратычнага дзяржава ажыццяўляе курс на мірнае ператварэнне прыватнай прамысловасці і гандлю і паступовае ператварэнне іх у устаіваю частку сацыялістычнай эканомікі.

Зусім эканамічна, што формы пераходу краін да сацыялізма ў далейшым будучы ўсё больш разнастайныя. Пры гэтым не абавязкова, што ажыццяўленне форм пераходу да сацыялізма пры ўсіх умовах будзе звязана з грамадзянскай вайнай. Лениным вучыць, што паўнаўчыя класы добраўзгодна ўплываюць на ўстаіваю. Аднак большае або меншае ступень вастрэй класовай барацьбы за пераход да сацыялізма, умяшанне або неўмяшанне насіла пры гэтым пераходзе залежыць не толькі ад пратэтарыяты, колькі ад ступені развіцця эксплуатацыйнаў волі пераважнай большасці працоўных, ад умяшання насіла саміх класам эксплуатацыйнаў.

Не падлягае сумненню, што для рату капіталістычных краін, дзе капіталізм яшчэ моцны, дзе ў яго руках — велі-

зарны ваенна-палітычны апарат, рэзка абвастраюцца класавыя барацьбы з'яўляюцца непазбежным.

У той-жа час у выніку караніных арухаў у карысць сацыялізма на міжнароднай арэне і велізарнага ўрастання прыцягальнай сілы сацыялізма сярод рабочых, сялян, працоўнай інтэлігенцыі ствараюцца больш спрыяльныя ўмовы для пераможі сацыялізма. У рэзе капіталістычных краін рабочы клас, узначальваемы яго перадавой часткай, мае ў сучасных умовах рэальную магчымасць аб'яднаць пад сваім кіраўніцтвам пераважную большасць народа і забяспечыць пераход асноўных сродкаў вытворчасці ў рукі народа. Права буржуазная партыі і фарміруемая імі ўрады ўсё часцей пераходзяць банкрутны. У гэтых умовах рабочы клас, аб'ядноўваючы вакол сябе працоўнае сялянства, шырокія колы інтэлігенцыі, усё патрыятычныя сілы і латчы рашучы адрог апаратурыстычным элементам, не здольным адмовіцца ад пільнага зноўтварэння з капіталістамі і памешчыкам, мае магчымасць нанесці паражэнне рэакцыйным, антынародным сілам, заваяваць трыядную большасць у парламенце і ператварыць яго ў орган буржуазнай дэмакратыі ў сродак сапраўднай народнай волі.

З'езд падкрэслівае, што больш спрыяльныя ўмовы для пераможі сацыялізма ў іншых краінах сталі магчымымі толькі таму, што сацыялізм перамог у Савецкім Саюзе і перамагае ў краінах народнай дэмакратыі. Неабходнай умовай гэтай пераможі быў трыядны рэвалюцыйнага марксіска-ленинскага, правядзення паслядоўна і рашуча барацьбы супраць ізаляцыі рэфармізма, апаратурызма.

З'езд ставіць перад Цэнтральным Камітэтам КПСС наступныя задачы ў знешнепалітычным галіне:

Наўхільна праводзіць ленинскую палітыку мірнага суіснавання дзяржаў незалежна ад іх сацыяльнага ладу. Актыўна змагацца за справу міру і бліскі народаў, за ўстанавіцце неадвер'я паміж дзяржавамі, дабіваючыся ператварэння дасягнутага змякчэння міжнароднай напружанасці ў трыядны мір.

Усцяверна ўмацоўваць і ўмацоўваць адносіны з Кітайскай Народнай Рэспублікай і ўсімі краінамі народнай дэмакратыі, памятаючы, што чым больш агураванымі і магутнымі будуць сацыялістычныя дзяржавы, тым больш наўшпудная справа міру.

Умацоўваць дружбу і супрацоўніцтва з брацкімі народамі Федэратываў Народнай Рэспублікі Югаславіі.

Умацоўваць вузы дружбы і супрацоўніцтва з Рэспублікай Індыяй, Бірманскім Саюзам, Афганістанам, Егіптам, Сірыяй, Інданезіяй і іншымі дзяржавамі, якія астаіць на пазіцыі міру; падтрымліваць тыя краіны, якія не даюць удзельнічаць сябе ў агрэсіўнай баяві; ісці насустрэч усім сілам, якія зацікаўлены ў захаванні міру.

Развіваць і ўмацоўваць дружэлабныя адносіны з Фінляндыяй, Аўстрыяй, Швэцыяй і іншымі нейтральнымі краінамі. Вёсці актыўную палітыку далейшага палітычнага адносін з ШПА, Англіяй, Францыяй, Італіяй, Заходняй Германіяй, Японіяй, а таксама з суседнімі дзяржавамі — Іранам, Турцыяй і Пакістанам, дабіваючыся ўмацавання ўзаемнага заўва і шырокага развіцця эканамічных сувязей, расшырэння кантактаў і супрацоўніцтва ў галіне культуры і навукі.

Развіваць і ўмацоўваць брацкія сувязі савецкага народа з працоўнымі ўсіх краін.

Пільна зыходзіць за палкопамі тых колаў, якія не зацікаўлены ў змякчэнні міжнароднай напружанасці, свечасова ўмацоўваць паўнаўчыя дзеянні ворагаў міру. Прымаць неабходныя меры для далейшага ўмацавання абароннай магутнасці нашай сацыялістычнай дзяржава, трымаць наўшпуд абарону на ўзроўні сучаснай ваеннай тэхнікі і навукі, забяспечыць бліскі нашай Радзімы.

III

усім галінамі прамысловасці і прапрыемствамі не толькі па валавой прадукцыі, але і па ўсёй устаіваюй намен-платуры і якасных паказчыках:

леш выкарыстоўваць наўшпуд вытворчыя магутнасці, дабіваць, каб прапрыемствы працавалі рытмічна, без рыўкоў і штурмаў, выпускалі прадукцыю роўнамерна на працягу ўсяго месяца, што патрабуе сур'ёзнага палітычнага планавання і матэрыяльнага забяспечэння прапрыемстваў;

павышыць якасць прадукцыі, сістэматычна зыходзіць да сабекоп, ажыццяўляць найбольшым рэжым эканоміі, укараняць гаспадарчы разлік;

шырай укараніць у вытворчасць штучную сыравіну і аёмнікі з тым, каб на працягу наступнага пяцігоддзі поўнасьцю змяніць харчовыя прадукты, якія ідуць на тэхнічныя мэты, сінтэтычнай сыравінай.

З году ў год Савецкая дзяржава павялічвае капіталістычны ўкладанні ў народную гаспадарку. Для таго, каб выкарыстаць гэтыя ўкладанні з максімальнай эфектыўнасцю, неабходна паставіць будаўнічыя работы на сучасныя інду-стрыяльныя рыўкі, прадуваць работу па стварэнню буйных тэрытарыяльных будаўнічых арганізацый, паліпшаць справу праектавання, максімальна скарачэнні тэрміны будаўніцтва, шырока выкарыстоўваць зборныя жалезабетонныя канструкцыі і выбаць запавольваць вытворчасці.

За справаздачны перыяд Цэнтральным Камітэтам КПСС праведзена вялікая палітычная і арганізатарская работа ў галіне сельскай гаспадаркі. ЦК прыняў дзейныя меры па ліквідацыі запущанасці рату галіне сельскагаспадарчай вытворчасці і па арганізацыі кругота ўдзельнага сельскай гаспадаркі.

Сярод прынятых мер асабліва важнае значэнне маюць: уяўленне новага парадку планавання ў сельскай гаспадарцы, які развязаў творчую ініцыятыву калгаснікаў; ўмацненне матэрыяльнай зацікаўленасці калгасцаў і калгаснікаў у павялічэнні вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі;

ўмацаванне калгасцаў кадрамі кіраўнікоў і спецыялістаў шляхам пасылкі ў вёску многіх тысяч камуністаў і беспартыйных работнікаў з гарадоў і прамысловых цэнтраў;

далейшае ўмацненне тэхнічнай аснашчэнасці сельскай гаспадаркі, стварэнне пастаяльных кадраў механізатараў у МТС і ўмацаванне МТС кіруючымі і інжынерна-тэхнічнымі кадрамі;

павялічэнне дзяржаўных асігнаванняў на развіццё сельскай гаспадаркі. Распрацаваны праграму ўдзельнага сельскай гаспадаркі, Цэнтральны Камітэт правільна вырашыў у першую чару сканцэнтравана магамасці на ўдзельна зямляў сельскай гаспадаркі, якая складае аснову ўсёй сельскагаспадарчай вытворчасці і, у прыватнасці, такой важнай яе галіны, як жылвага-доўля. Велізарнае значэнне маюць прынятыя Цэнтральным Камітэтам рашэнні аб асабніх цэліных зямель і аб рэжымі наўшпуднага пасеву кукурузы.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Р Э З А Л Ю Ц Ї Я XX з'езда Комуністичної партії Совецького Союзу на справоздачному доповіді Центрального Комітету КПСС

(Заканчине)

З'езд дарує Центральному Комітету з неабиякою енергією працювати за успіхи сільської господарки, мобілізувати партію і увесь союцький народ на боротьбу за створення багатого продукту харчування для населення і сировини для легкої промисловості.

Необхідно забезпечити подальшу механізацію сільської господарки, у найкращий термін перейти до механізації всіх робіт та комплексної механізації всієї сільськогосподарської виробничої, карним чинам палестини справу пропаганди і Української у виробничих досягненнях союцької і зарубіжної науки і техніки, вогнища перетворення калгасів, МТС і союгасів з тим, щоб на готий асове дабіца рэзка скарачэння затрат партыі і матэрыяльных сродкаў на вытворчасць адной сельскагаспадарчай прадукцыі, павышэння ўраджайнасці ўсіх культур і прадуктыўнасці жылгэагараў.

З'езд лічыць, што ў цяперашні час, калі эканамічны магчымасці многіх калгасів значна вырослі, неабходна пачаць з усмернім расшыраннем вытворчасці, якое павінна засядаць быць на першым плане, удзяліць сур'ёзнаму ўвагу будаўніцтву ў калгасах жылых дамоў, клубоў, хатніх і іншых культурна-бытавых устаноў.

Ратаючай умовай далейшага хуткага ўдому сельскагаспадарчай вытворчасці з'яўляецца павышэнне ўзроўню кіравання сельскай гаспадаркі. Неабходна пакончыць з шабонам, канцляра-бюракратычнымі метадымі, абалічыць і абэкадзінасьцю ў готый справе. Партыйныя, союцькі і сельскагаспадарчыя органы павінны забяспечыць канкрэтнае кіраванне кожным раёнам, калгасам, союгасам, МТС, усяляк падтрымліваць ініцыятыву мас, павысіць матэрыяльную зацікаўленасць работнікаў сельскай гаспадаркі, у тым ліку і кіруючых кадраў, у расшыранні сельскагаспадарчай вытворчасці.

З'езд заклікае партыйныя, профсаюзныя, гаспадарчыя, камсамольскія арганізацыі шырокі разгарнуць усенароднае сацыялістычнае спаборніцтва, палепшыць кіраванне ім, ашчы вышэй узровень творчых ініцыятыў рабочых і калгаснікаў, накіраваўшы іх на ажыццяўленне задач, пастаўленых Партыяй і Урадам.

Рост прамысловой і сельскагаспадарчай вытворчасці стварыў рэальныя магчымасці для наўлішняга павышэння матэрыяльнага дабрабыту і культурыга ўзроўню союцькага народа. За гэты пяцігадовы перыяд нацыянальны даход СССР вырос на 68 працэнтаў, рэальная зарплата рабочых і служачых павысілася на 39 працэнтаў, а рэальны даход налічыліся ў паўтара разоў. З'езд поўнасьцю абдарае распараджанні Цэнтральным Камітэтам КПСС і Саветам Міністраў СССР мерыясправы па далейшаму павышэнню рэальнай зарплатнай платы рабочых і служачых і захаванні і павышэнню аравотнай платы інтэлектуальнага групам работнікаў, а таксама па навазненню адпаведнага паралелю ў плане працы, па ўмацаванні асабістай матэрыяльнай зацікаўленасці работнікаў у выніках сваёй працы.

Важнейшае палітычнае і народнагаспадарчае значэнне мае рашэнне Цэнтральнага Камітэта КПСС аб пераходзе на працягу шостага п'ятигодкі на 7-гадзінны рабочы дзень для ўсіх рабочых і служачых, а для рабочых выдучых прафесій і ўгальнай і горнаруднай прамысловасці, занятых на паздзённых работах, а таксама для палёткаў—на 6-гадзінны рабочы дзень. Гэтым рашэннем прадугледжваецца таксама пераход, дзе гэта мэтазгодна па ўмовах вытворчасці, на п'ятигадзінны рабочы тыдзень (з двума выхаднымі днямі пры 8-гадзінным рабочым дні). У бліжэйшы час будзе ажыццяўлена скарачэнне на 2 гадзіны рабочага дня ў суботні і перадзвотныя дні.

Пераход на скарачаны рабочы дзень будзе праведзены без змянення зарплатнай платы рабочых і служачых. З'езд аднаўдзіна абдарае гэтыя мерыясправы, якія поўнасьцю адпавядаюць інтарсам працоўных СССР, і выражае цвёрдае ўпэўненасць у тым, што яны будуць сустракаць гарачым абароненнем і новым працоўным уздымам усяго союцькага народа ў барацьбе за выкананне шостага п'ятигодкага плана развіцця народнай гаспадаркі СССР.

Вялікае значэнне мае намечанае Цэнтральным Камітэтам упарадкаванне пенсійнага забяспечэння з тым, каб значна павялічыць памеры ніжэйшых разрадаў пенсій, а памеры несправядліва высокіх пенсій знізіць; палепшыць забяспечэння састарэлых і працоўнага ўдзялення тых інвалідаў, якія б'ю шкоды для здароўя могуць займацца грамадска-карыснай працай.

У шостым п'ятигодкі аб'ём жылгэага будаўніцтва павялічыцца ў параўнанні з пятым п'ятигодкі амаль у два разы. У гэтай сувязі задачай першараднай важнасці з'яўляецца правільнае расходуванне сродкаў, выдзяляемых Совецкай дзяржавай на будаўніцтва жылля. З'езд абдарае ажыццяўленне ЦК КПСС і Саветам Міністраў СССР меры па навазненню паралелю ў гэтай справе, ліквідацыі саматужніцтва і ўсяляка роду архітэктурных прамерасцей, па ўкаваленню індустрыяльных металяў будаўніцтва і абавязвае ўсе партыйныя і гаспадарчыя арганізацыі забяспечыць безумоўнае выкананне звычайных планаў будаўніцтва жылля, а таксама ўсямерна дапамагчы рабочым і служачым будаваць дамы ў індывідуальным парадку за кошт іх асабістых аберэжэнняў.

З'езд лічыць неабходным рашучае ўмацаванне ўвагі да штодзённых бытавых патраб населення, далейшае расшыранне сеткі грамадскага харчування, палепшэнне і палітэнне якасці харчування. Павінна быць расшырана таксама сетка прадпрыемстваў бытавога абслугоўвання—прад'янаў, машыначных адрэ, рамонтных майстарань і г. д., рэзка павялічаны выдучы машыны і вырабаў, якія абдотчаюць працу ў хатняй гаспадарцы.

Сур'ёзнае ўвагу даюць усе галіны культурнага будаўніцтва. Усюды ажыццяўлена ўсеагульнае сяжыгаванне, а ў буйных гарадах—дэсяцігадовае навучанне. Ствароўца ўмовы для наступовага ўвадзення ўсеагульнага дзесяцігадовага навучання. Значна расшыралася падрыхтоўка спецыялістаў у вышэйшых навуцальных установах краіны. Пры пастаяннай і дзейнай падтрымцы Партыі і Совецькага Урада савецкія вучоныя, якія пачынаюць працу для народнай гаспадаркі і ўмацавання бяспекі нашай Радзімы, дасягнулі выдатных вынікаў у разе галін навуцы, у тым ліку ў дзярнай фізіцы, матэматыцы, механіцы, у некаторых галінах тэхнічных навуц.

Разам з тым з'езд адзначае сур'ёзныя недахопы ў галіне культурнага будаўніцтва. У рабоце школы найбольш буйным недахопам з'яўляецца пэўны адрыў навучанія ад жыцця, недастаткова падрыхтаванасць акадэмічнага школаў да практычнай дзейнасці. Для хутчэйшага ажыццяўлення палітэхнічнай школы неабходна не толькі ўвесці новыя працы, якія даюць асновы ведаў па пытаннях прамысловай і сельскагаспадарчай вытворчасці, але і практычна дадуць навучанцаў да працы на прадпрыемствах, у калгасах і союгасах, на доследных участках і ў школьных майстарань. Мэтазгодна распачаць стварэнне школ-інтэрнатаў, размяшчачы іх у сярпальных для здароўя дзяцей месцах. Трэба значна расшырыць сетку навуцальных хатніх устаноў, прыцягваючы да гэтай справы не толькі органы народнай адукацыі і дзяржаўныя прадпрыемствы, але і калгасы. У галіне вышэйшай адукацыі галоўнымі задачамі з'яўляюцца ўсямернае паліпшэнне якасці падрыхтоўкі спецыялістаў на аснове пэнай сувязі з вытворчасцю, правільнае размяшчэнне вышэйшых навуцальных устаноў у краіне, набліжэнне іх да вытворчасці, пастаўлена вучэбнай і працэснай і адпаведнасці з сучасным узроўнем тэхнікі. Неабходна, каб маладыя інжынеры і аграномы, заканчваючы навуцальныя ўстановы, мелі дастатковыя веды па канкрэтных акадэмічных і арганізацыйных вытворчасці.

З'езд лічыць неабходным ўсямерна ўмацаваць сувязь навуцальных устаноў краіны з вытворчасцю, з канкрэтнымі запатрабаваннямі народнай гаспадаркі, скаднотраваць іх творчыя намаганні па вырашэнню найбольш важных навукова-тэхнічных праблем, наўлішня ўзнамінаць ролю навуцы ў вырашэнні практычных задач камуністычнага будаўніцтва.

Адным з важнейшых вынікаў работ Комуністычнай партыі па справоздачым перыяд з'езд лічыць далейшае ўмацаванне савецкага грамадскага і дзяржаўнага даду, яшчэ большае ўмацаванне саюза рабочага класа і калгаснага сялянства, дружбы і брацтва супрацоўніцтва ўсіх народаў СССР. З'езд поўнасьцю абдарае прыняты Цэнтральным Камітэтам КПСС меры па расшыранню праваў рэспубліканскіх органаў і гаспадарчых і культурных будаўніцтва. Захоўваючы за саюзнымі міністэрствамі агульнае кіраванне, вызначэнне планавых заданняў, кантроль за іх выкананнем, забяспечэнне абсталяваннем, фінансаванне капітальных укладанняў, неабходна ў той-жа час ажыццяўляць далейшае расшыранне праваў рэспубліканскіх міністэрстваў у штодзённым кіраванні прадпрыемствамі. Гэта будзе садзейнічаць яшчэ большаму разгортанню творчай ініцыятывы на месцах, далейшаму ўмацаванню саюзных рэспублік, умацаванню дружбы народаў нашай краіны.

У сваёй нацыянальнай палітыцы партыя зыходзіла і зыходзіць з леныскага палажэння аб тым, што сацыялізм не толькі не ліквідуе нацыянальных адраенняў і асабіласцей, а, наадварот, забяспечвае ўсеабавае развіццё і росквіт эканомікі і культуры ўсіх нацый і народнасцей. Партыя павінна і надалей самым уважлівым чынам удзяліць гэтыя асабіласці па ўсёй сваёй практычнай рабоце.

Вялікія задачы камуністычнага будаўніцтва патрабуюць далейшага павышэння творчай актыўнасці і ініцыятывы працоўных, яшчэ больш шырокага ўдзелу мас у кіраванні дзяржавай, ва ўсёй яе арганізатарска-гаспадарчай дзейнасці. Для гэтага неабходна ўсямерна развіць савецкія дэмакратыі, настолькі паліпшыць працу ўсіх савецкіх органаў у цэнтры і на месцах, умоваўчы іх сувязь з масамі. Абдараючы правядзенню ЦК КПСС за апошнія галы працу па скарачэнню і палепшэнню адміністрацыйна-кіравніцкага апарату, па паліпшэнню дзейнасці ўсіх яго звянаў, з'езд лічыць неабходным працягнуць гэтую працу, весці і надалей неперыўнаму барацьбу з бюракратызмам, з фактамі наўважлівых адносін да патраб населення.

З'езд поўнасьцю абдарае ажыццяўленне ЦК КПСС меры па ўмацаванню савецкай законнасці, па строгае захаванню праваў грамадзян, гарантаваных Совецкай Канстытуцыяй, і абавязвае ўсе партыйныя і савецкія органы пільна ставіцца на варце законнасці, рашуча і сурова спыняць усяляк правы беззаконны, самавольства, парушэнні сацыялістычнага правапарадку.

Комуністычная партыя і Савецкая дзяржава павінны і ў далейшым выхоўваць камуністаў і ўсіх працоўных у духу высокай палітычнай пільнасці, пэнасна ўмацоўваць іх высокай узброеннасці Сілы, якія надалей ахоўваюць мірную працу савецкіх людзей і бяспечу сацыялістычнай Радзімы.

III.

Для павышэння актыўнасці камуністаў і ўсіх працоўных важнае значэнне мець шырокае растуванне марксіска-лэнінскага разумення ролі асобы ў гісторыі. З'езд лічыць, што Цэнтральны Камітэт зусім правільна выступіў супраць культуры асобы, пашырэнне якой прыніжала ролю партыі і народных мас, прыніжала ролю калектыўнага кіравання ў партыі і народа прычына да сур'ёзных упушчэнняў у рабоце, і даруае Цэнтральнаму Камітэту не аслабляць барацьбы супраць перажыткаў культуры асобы, ва ўсёй сваёй дзейнасці зыходзіць з таго, што сапраўднымі тварамі новага жыцця з'яўляюцца народныя масы, кіруючыя Комуністычнай партыяй.

У выніку аднаўлення леныскай норм партыйнага жыцця, развіцця ўнутрыпартыйнай дэмакратыі, захавання прычыпу калектыўнасці кіравання і барацьбы супраць культуры асобы Цэнтральны Камітэт забяспечыў паліпшэнне кіравання развіццём прамысловасці і сельскай гаспадаркі, ускрыў парушэнні сацыялістычнай законнасці, якія залускалі, і прыняў неабходныя меры па іх выпраўленню, заклікаў да барацьбы супраць настроў самазаваласнасці і бескадэнасці і аблізаваў усю партыю, усё нашых работнікаў, партыйных і беспартыйных, на паскарэнне тэмпаў развіцця савецкага грамадства, на далейшы ўдзям матэрыяльнага дабрабыту савецкага народа.

Каб забяспечыць далейшы сплываючы рух уперэд, трэба і ў далейшым трымаць партыйныя рады ў стане высокай бодзельнасці, пэнасна паліпшыць і ўдасканальваць усю нашу партыйную працу. З'езд даруае Цэнтральнаму Камітэту прыняць меры да далейшага паліпшэння ўсёй арганізацыйнай работы партыі і перш за ўсё арганізатарскай работы ў галіне гаспадарчага будаўніцтва. Партыйныя арганізацыі павінны зрабіць круты паварот да пытанню якаснага кіравання гаспадарчым будаўніцтвам, умацаўчы вывучэнне тэхнікі і эканомікі прамысловых прадпрыемстваў, калгасів, МТС і союгасів, каб кіраваць іх работай з глыбокім веданнем справы.

Узровень арганізацыйнай работы ў рашучай ступені залежыць ад пастаўкі справы праверкі выканання, палбору і выхавання кадраў і рэстаўцыі камуністаў на розных участках гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. З'езд лічыць неабходным умацаўчы ўвагу да вылучэння маладых кадраў, выдучэння жанчыц, да павелічэння колькасці камуністаў, занятых у вытворчасці.

З'езд лічыць няправільным залучэнне некаторымі партыйнымі арганізацыямі аслабленне ўвагі да справы рэгулявання росту партыі. Зыходзячы з таго, што галоўным з'яўляецца не колькасць, а якасны рост партыйных разоў, з'езд абавязвае партыйныя арганізацыі ўмацаўчы клопаты аб індывідуальным адробу ў партыю перадавых людзей, перш за ўсё з ліку рабочых і калгаснікаў.

З'езд даруае Цэнтральнаму Камітэту працягнуць працу па ўдасканаленню арганізацыйнай структуры і форм дзейнасці партыйных і савецкіх органаў у адпаведнасці са змяняючайся абстаноўкай.

Асабітва ўвага павінна быць ўдзялена далейшаму ўмацаванню раёнага звяна. З'езд адзначае вялікую працу, зробленую партыяй у гэтай галіне, лічыць правільнай правядзеную перабудову структуры сельскіх райкомаў партыі, стварэнне інструктарскіх груп на чале з сакратарамі райкомаў па зонах МТС.

Тым не менш узровень работы многіх раённых арганізацый яшчэ не адпавядае праўдзялемым партыйнай патрабаванням. Гэта таумачыцца тым, што ў разе раёнаў сакратарамі і інструктарамі райкомаў партыі па зонах МТС зацверджаны слабыя работнікі, якія не маюць неабходных дэлаваў і палітычных якасцей.

Іпер, калі перад краінай сталі велізарныя задачы па ўдому сельскай гаспадаркі, ўмацаванне раённых арганізацый вогнітым і здынымі кадрамі набыло асабітвае значэнне. Раёныя работнікі ў цяперашні час працуюць несправна ў сельскіх пярэньчых партарганізацыях, у МТС, калгасах, союгасах, арганізуяць працоўнікоў сельскай гаспадаркі па выкананне Дырэктыў Партыі і Урада. Гэта адзначае, што ад узроўню работы раённых арганізацый пярпер у ратаючай ступені залежыць поспех усенароднай справы крутова ўдому сельскай гаспадаркі. Неабходна таум забяспечыць, каб на кіруючай рабоце ў райкомаў партыі, асабітва ў якасці сакратароў і інструктараў па зонах МТС, а таксама ў выкананні раённых Совецкаў знаходзіліся энэргічныя, ініцыятыўныя арганізатары мас, людзі, які добра ведаюць сельскагаспадарчую вытворчасць. Для гэтага патрэбна настолькі працягнуць працу па ўмацаванню раёнага звяна як за лік вылучэння леныска мисповых работнікаў, якія вырослі ў калгасах і союгасах, так і шляхам прыцягнення на працу ў раёнах людзей з гарадоў і прамысловых цэнтраў, стварыць непазэрную матэрыяльную зацікаўленасць кіравнікоў раённых партыйных і савецкіх органаў у выніках гаспадарчай дзейнасці МТС, калгасів і союгасів.

Адначасова неабходна правесці працу па далейшаму ўмацаванню гарадскіх партыйных арганізацый, ўсямерна павысіць адказнасць гаркомаў і горрайкомаў партыі за працу прамысловых прадпрыемстваў, асабітва за ўкаваленне ў вытворчасць навішних дасягненняў навуцы, тэхнікі і перадавога вопыту, а таксама за працу ўсіх прадпрыемстваў і арганізацый, якія канкрэтна адзаваліць штодзёныя патрабы населення.

Важнейшай умовай паспяховага выканання задач, якія ставяць перад партыяй, з'яўляецца далейшае ўмацаванне сувязей партыі ў цэлым і кожнай партыйнай арганізацыі

ПАСТАНОВА XX З'ЕЗДА ПАРТЫІ Аб частковых зменах у Статуте КПСС

(Прынята аднагалосна 24 лютага 1956 года)

XX з'езд Комуністычнай партыі Совецькага Саюза пастаўнае ўнесці ў Статут КПСС наступныя змены:

1. Устанавіць, што пленум абкомаў, крайкомаў і ЦК кампартыі саюзных рэспублік.

2. Улічваючы пажаданні месцовых партыйных арганізацый, вызначыць, што з'еды кампартыі саюзных рэспублік, крайкомів, абласных, акруговых, гарадскіх і гарадскіх, якія маюць раёнае дзяленне, партыйныя канферэнцыі склікаюцца адзін раз у два гады. З'еды кампартыі саюзных рэспублік, якія маюць абласное дзяленне (Украіна, Беларусь, Казахстан, Узбекістан), могуць праводзіцца адзін раз у чатыры гады.

3. Пункт «В» параграфу 35 у Статуте КПСС апусціць.

4. З мэтай расшырэння праваў месцовых партыйных органаў прызначыць, што партыйныя камітэты на буйных прад-

прыемствах і ва ўстановах, якія налічваюць звыш 300 камуністаў, могуць стварыцца па рашэнню абкомаў, крайкомаў, ЦК кампартыі саюзных рэспублік.

5. Прызнаць умятазгодным захоўваць у далейшым у Статуте партыі ўкаванне аб колькасці сакратароў партыйных камітэтаў з прычыны таго, што іх колькасць можа змяняцца ў залежнасці ад канкрэтных умоў работы. Устанавіць, што колькасць сакратароў у партыйных камітэтах вызначае ЦК КПСС.

6. Зыходзячы з задач ўмацавання ўплыву партарганізацый у цэлах, брыгадах і на участках прадпрыемстваў, калгасів, МТС і союгасів, устанавіць, што цэлавыя партарганізацыі могуць стварыцца па рашэнню райкомаў, гаркомаў або адпаведных палітдэлаў у пярвічных партарганізацыях, якія маюць звыш 50 камуністаў.

7. Апусціць у параграфу 64 Статута КПСС упамінанне аб палітдэлаах на транспарце.

ПАСТАНОВА

XX з'езда Комуністычнай партыі Совецькага Саюза

па дакладу таварыша Булганіна Н. А. „Дырэктывы XX з'езда КПСС па шостаму п'ятигодкаму плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1956—1960 гады“

(Прынята аднагалосна 24 лютага 1956 года)

1. Прыняць за аснову ўнесены ЦК КПСС праект Дырэктыў XX з'езда КПСС па шостаму п'ятигодкаму плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1956—1960 гады.

2. Для разгляду паправак і дапаўненняў да праекта Дырэктыў выбраць камісію з'езда.

XX з'езд прыняў рашэнне ўтварыць камісію па разгляду паправак і дапаўненняў да праекта Дырэктыў XX з'езда КПСС па шостаму п'ятигодкаму плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1956—60 гады ў наступным складзе:

Булганін Н. А. (старшыня)	Зверэў А. Г.	Мальцёў Т. В.	Суеркулаў А.
Арстаў А. Б.	Кагановіч Л. М.	Мацкевіч В. В.	Суслаў М. А.
Байбакоў Н. К.	Кальчэнка Н. Т.	Мікаея А. І.	Тэвасян І. Ф.
Белаяў Н. І.	Камалаў С.	Міхайлаў Н. А.	Тіхаміраў С. М.
Бенедзіктаў І. А.	Кірычэнка А. І.	Молатаў В. М.	Ульяхабаў Т.
Бешчэў Б. П.	Каўрыгіна М. Д.	Мюрсыс А. А.	Хламаў Г. С.
Баброўнікаў Н. І.	Касыгін А. Н.	Мыларшчыкаў В. П.	Хрунічэў М. В.
Варашылаў К. Е.	Качынян А. Е.	Нікіцін П. В.	Хрушчэў Н. С.
Давахашвілі Г. Д.	Кучынян А. Е.	Овезаў Б.	Чэрнышоў В. Е.
Дараванка П. Е.	Кучэрэнка В. А.	Парухін М. Г.	Швернік Н. М.
Дзюменшэў П. В.	Ланцэў Н. В.	Рагімаў С. Г.	Шэліпін А. Н.
Еўсеев К. А.	Лаіц В. Т.	Рудзь Г. Я.	Шэпілаў Д. Т.
Елюцін В. П.	Лабанаў П. П.	Рудакоў А. П.	Шэрэмешэў А. Г.
Ефрэмаў М. Т.	Ламака П. Ф.	Сабурлаў М. З.	Шумаускас М. Ю.
Жымерын Д. Г.	Мазураў К. Т.		
Завенягін А. П.	Маленкоў Г. М.		
Задзедзіка А. Н.	Мальшоў В. А.		

XX з'їзд Комуністичної партії Совецького Саюзу

Прмова таварыша А. А. Суркова

Група делегатів XX з'їзду (зліва направо): сакратар ЦК КПСС Д. Т. Шеніау, письменник А. Е. Карнейчук, М. А. Шолахав, А. А. Сурков і М. С. Кармау (Мустай Карим).

У Вялікім Крэмлёўскім палацы

У сталіні нашай Радзімы — Маскве працягвае сваю работу XX з'їзд Комуністичнай партіі Совецькага Саюзу. Гэтая знамянальная гістарычная падзея знаходзіцца ў цэнтры ўвагі ўсяго совецькага народа. За работай XX з'їзду партыя сочаць мільёны нашых сяброў ва ўсім свеце.

Пры вялікай актыўнасці делегатаў з'їзду праходзіла абмеркаванне справядлівага дакладу Цэнтральнага Камітэта КПСС. Усебакова аналізуючы дзейнасць партыі за справядлівы перыяд, XX з'їзд, уся наша партыя і ўсе совецькі людзі падводзяць вынікі праведзенай работы, пам'яваюць градыдзейную, велічную праграму далейшай барацьбы за перамогу камунізму ў нашай краіне.

У Дырэктывах па шостаму п'яцігадоваму плану развіцця народнай гаспадаркі перамага аддацца развіццю цяжкай індустрыі, як асновы сацыялістычнай эканомікі і абароназдольнасці нашай Радзімы. Гэта — генеральная лінія нашай партыі.

На XX з'їзды КПСС усебакова абмеркавалася праграма новага ўдому матэрыяльна-культурнага будаўніцтва ўраўноўжэння ўзроўню совецькага народа. Делегаты з задавальненнем адзначалі, што рэальна заробатная плата рабочых і служачых у шостай п'яцігодцы павялічылася прыкладна на 30 працэнтаў, а прыбыткі калгаснікаў — не менш чым на 40 працэнтаў. Марсучыцца павялічылі заробатную плату нізкапалачавым групам рабочых і служачых.

Прамысловы альянс, што пасля смерці Леніна XX з'їзд Комуністичнай партыі з'яўляецца самым важным з'їздом у гісторыі нашай партыі. Ленінскім духам і ланізмам прасякнута ўся яе работа, усе размовы.

Гарачае абмеркаванне выклікала ў совецькага народа тое, што на працягу шостай п'яцігодкі будзе ажыццэўлена наступова пераход на скорочаны 7-гадзінны рабочы дзень без змянення заробатнай платы рабочых і служачых. У бліжэйшым часе ўвядзення шасцігадзіннага рабочага дня ў сувязі з перадавымі днямі, Карэнным чынам палітыка пенсійнае забеспячэння. Умацаванне клопаты аб забеспячэнні стваральных грамадзян. Амаль у два разы павялічваецца аб'ём жыллёвага будаўніцтва ў гарадах.

Наша партыя мае цвёрда моцна згуртаваны кіруючы калектыў. Цэнтральны Камітэт — баявы, кіруючы штаб Комуністичнай партыі, калектыўны прывад совецькага народа. Прынцып калектыўнага кіравання Комуністичнай партыяй на аснове ланізма прынцыпова і ланізма адзінаства сацыялізму зааганяюць тых паспехаў, якіх дасягнула краіна за гэтыя гады. Прынцып калектыўнага кіравання будзе існаваць наперад яшчэ больш уцвярдзена, яшчэ больш паспяхова на шляху будаўніцтва камунізму.

Вялікія работы належыць выканаць па ажыццэўленню ўсеагульнай сярэдняй адукацыі ва ўсім гарадах і сельскай мясцовасці.

Спраўдлівымі клопатамі прасякнута работа XX з'їзду, як і ўся дзейнасць Комуністичнай партыі, аб совецькім чалавеку — таварыш новага жыцця, творцы камунізму.

Увора на ранішніх пасяджэннях з'їзду аднагалосна прынята рэзалюцыя па справядліваму дакладу Цэнтральнага Камітэта КПСС.

Затым з'їзд зацвердзіў рэзалюцыю аб частковых зменах у Статуту партыі, пасля чаго працягвалася абмеркаванне даклада таварыша Н. А. Булганіна.

Старшынявуючы тав. М. Г. Перухін паведамае, што ў абмеркаванні даклада тав. Булганіна прыняло ўдзел 34 чалавекі. У прывітанні наступіла ўражанне аб смененні спрэчак. Гэтая прапанова прымаецца.

Делегаты гаварылі аб тым, што справядлівы даклад ЦК адлюстроўвае тое пацудна новага, той дух творчых пошукаў і ініцыятыў, тую неспрымальнасць да недахопаў, якія так узадыяні ланізмам стылю партыйнага кіравання і якія прывітаюць усю дзейнасць Цэнтральнага Камітэта, усю дзейнасць нашай партыі.

Старшынявуючы далей паведамае, што тав. Булганін ад заключнага слова адмовіўся, таму што ўсе выступілішы таварышы згодны з асноўнымі палажэннямі яго даклада і праектам Дырэктывы па шостаму п'яцігадоваму плану, унесеным Цэнтральным Камітэтам партыі.

Усе делегаты, якія выступалі на з'їзды, падкрэслілі, што за апошнія тры з лішнімі гады Цэнтральны Камітэт дасягнуў значных паспехаў у далейшым уздыме прамысловасці і сельскай гаспадаркі краіны. Народы Совецькага Саюзу пад кіраваннем партыі паспяхова і дэмарнікова выканалі п'яціую п'яцігодку развіцця народнай гаспадаркі.

На прапанову тав. Н. А. Мухітдзінава, які выступіў ад імя маскоўскай, ланіградскай, украінскай, узбекскай, казахскай, беларускай, азербайджанскай, літоўскай і туркменскай дэлегацый, з'їзд аднагалосна вынісіў пастанову па дакладу тав. Н. А. Булганіна.

20 лютага закончылася абмеркаванне справядлівага дакладу Першага сакратара ЦК КПСС таварыша Хрушчова Н. С. аб рабоце Цэнтральнага Камітэта Комуністичнай партыі Совецькага Саюзу. У спрэчках на справядліваму дакладу ЦК КПСС выступіў 51 чалавек.

Прыняцце ад імя XX з'їзду Комуністичнай партыі Совецькага Саюзу ад браўніх камуністичных і рабочых партыі. На імя з'їзду наступіла таксама многа пісьмовых прывітанняў ад камуністичных, профсаюных і іншых грамадскіх арганізацый замежных краін. Вялікая колькасць прывітанняў атрымана з'їздам ад працоўных і грамадскіх арганізацый нашай краіны. У прывітанніх выказваюцца пажаданні паспяховай работы з'їзду і далейшага ўдому і росквіту совецькай сацыялістычнай краіны — апоры міру і бяспекі народаў.

21 лютага з дакладам «Дырэктывы XX з'їзду КПСС па шостаму п'яцігадоваму плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1956 — 1960 гады» выступіў Старшыня Совецькага Міністраў ССР таварыш Н. А. Булганін.

Давольна ад імя XX з'їзду выказаць нашу глыбокую ўдзячнасць браўнім партыям і ўсім арганізацыям, якія віталі з'їзд нашай партыі, і перадаць ім найлепшыя пажаданні паспехаў у іх рабоце.

«Заслужаўшы і абмеркаваўшы справядлівы даклад Першага сакратара ЦК КПСС таварыша Хрушчова Н. С. аб рабоце Цэнтральнага Камітэта Комуністичнай партыі Совецькага Саюзу, XX з'їзд Комуністичнай партыі Совецькага Саюзу паставіў наступнае:

Цалкам і поўнасьцю адобрыць палітычную лінію і практычную дзейнасць Цэнтральнага Камітэта КПСС».

Давольна ад імя XX з'їзду выказаць нашу глыбокую ўдзячнасць браўнім партыям і ўсім арганізацыям, якія віталі з'їзд нашай партыі, і перадаць ім найлепшыя пажаданні паспехаў у іх рабоце.

«Заслужаўшы і абмеркаваўшы справядлівы даклад Першага сакратара ЦК КПСС таварыша Хрушчова Н. С. аб рабоце Цэнтральнага Камітэта Комуністичнай партыі Совецькага Саюзу, XX з'їзд Комуністичнай партыі Совецькага Саюзу паставіў наступнае:

Цалкам і поўнасьцю адобрыць палітычную лінію і практычную дзейнасць Цэнтральнага Камітэта КПСС».

Давольна ад імя XX з'їзду выказаць нашу глыбокую ўдзячнасць браўнім партыям і ўсім арганізацыям, якія віталі з'їзд нашай партыі, і перадаць ім найлепшыя пажаданні паспехаў у іх рабоце.

«Заслужаўшы і абмеркаваўшы справядлівы даклад Першага сакратара ЦК КПСС таварыша Хрушчова Н. С. аб рабоце Цэнтральнага Камітэта Комуністичнай партыі Совецькага Саюзу, XX з'їзд Комуністичнай партыі Совецькага Саюзу паставіў наступнае:

Цалкам і поўнасьцю адобрыць палітычную лінію і практычную дзейнасць Цэнтральнага Камітэта КПСС».

Давольна ад імя XX з'їзду выказаць нашу глыбокую ўдзячнасць браўнім партыям і ўсім арганізацыям, якія віталі з'їзд нашай партыі, і перадаць ім найлепшыя пажаданні паспехаў у іх рабоце.

«Заслужаўшы і абмеркаваўшы справядлівы даклад Першага сакратара ЦК КПСС таварыша Хрушчова Н. С. аб рабоце Цэнтральнага Камітэта Комуністичнай партыі Совецькага Саюзу, XX з'їзд Комуністичнай партыі Совецькага Саюзу паставіў наступнае:

Цалкам і поўнасьцю адобрыць палітычную лінію і практычную дзейнасць Цэнтральнага Камітэта КПСС».

Давольна ад імя XX з'їзду выказаць нашу глыбокую ўдзячнасць браўнім партыям і ўсім арганізацыям, якія віталі з'їзд нашай партыі, і перадаць ім найлепшыя пажаданні паспехаў у іх рабоце.

Таварышы! Даклад Нікіты Сергеевіча Хрушчова глыбока ўхваляў кожнага, хто яго чуў або чытаў. Перад намі паўстаў на ўвесь рост велічыня справы, здзейсненай народам нашай краіны пад кіраваннем партыі ў перыяд паміж XIX і XX з'їздамі, вызначыліся перспектывы далейшага росту і ўмацавання нашага сацыялістычнага грамадства. У дакладзе выраза сфармуляваны задачы далейшай барацьбы на камунізм. Партыя прышла да свайго XX з'їзду як ніколі згуртаваная і адзіная, абпіраючыся на давер, любоў і непарушнае маральна-палітычнае адзінства народа. Калектыўная мудрасць і непахісная воля Цэнтральнага Камітэта назменна накіроўвалі палітычную і стваральна-арганізатарскую дзейнасць камуністаў на інтуільнае і паслядоўнае ажыццэўленне заветаў нашага вялікага настаўніка Вялікага Ільіча Леніна.

У справядлівым дакладзе Цэнтральнага Камітэта і апублікаваным перад з'їздам праекце Дырэктывы па шостаму п'яцігадоваму плану акрэслена велічная праграма заўраўнавання лян нашай краіны, ладзены вырашны кірунак руху для кожнага з атрадаў імаціўнальнай арміі будаўнікоў камунізму. У вырашанні задач ажыццэўлення новай п'яцігодкі ў адным разе з рабочымі і калгаснікамі прыме ўдзел совецькая інтэлігенцыя, у тым ліку — літаратары і работнікі мастацтва.

У праекце Дырэктывы па шостай п'яцігодцы няма спецыяльнага раздзела, які б у лічба вызначыў аб'ём і тэмпы росту прадукцыі мастацкай літаратуры ў нашай краіне, але ўвесь змест гэтага дакумента і вышэй даклад тав. Хрушчова даюць нам яснае ўяўленне аб роцце ў бліжэйшыя гады ролі літаратуры і мастацтва ў духоўным жыцці совецькага грамадства.

У шостай п'яцігодцы будзе ажыццэўлена вялікі рост вытворчасці сродкаў ў 55 твораў і прадметаў умятку, за 55 мільёнаў узраце лік рабочых і служачых, занятых у народнай гаспадарцы, абудова ішч больш шырокае ўкараненне механізацыі ў сельскую гаспадарку. Гэтым вызначыцца не толькі далейшы рост эканамічнай матуасіцы дзяржавы, але і глыбокая змена ва ўсім укладзе народнага жыцця. Намуцці раздасці і гордасці напавіць сэрца, калі ўяўляем сабе, якія велічыні стваральныя задачы будучы вырашаць партыя і народ у бліжэйшыя гады! Тут і пераўтварэнне аднаўнасаселеных і аб'яглых раёнаў, і выкарэнне станіе матуасіцы рабудзанага атама, як памочніка чалавеку ў мірна-стваральнай працы, і высокі пафас, гарачая рамантыка авесніна і ажыццэўлена адыку некараўных працэўраў усходу нашай краіны, якія захоўваюць у сабе невячэральныя багаты. У гады шостай п'яцігодкі, як і ў папярэдняй гады сацыялістычнага будаўніцтва, не будзе ў работніцкай літаратуры і мастацтва нехакоў у арміі жыццёвых матэрыялаў для стварэння патрэбных народу таленавітых твораў.

Совецькая літаратура ніколі не была бастрасным дэталістам, які, здобуў і зду вымаг рэвалюцыйнае, фіксіраваў заду ні дым вялікі і малы падзеі ў жыцці народа. На ўсіх этапах барацьбы і будаўніцтва яна лепшымі сваімі творамі назменна дапамагала партыі ў рабоце на камуністичнаму выхаванню працоўных, заўдасці дверда помніла, што «і песня, і верш, — гэта сілч наш і бомба». Літаратар усіх браўніх народнаў Совецькага Саюзу належыць з умоцненнем энэргій выконваць гэтую высокароўную функцыю літаратуры ў шостай п'яцігодцы, калі назмерна павялічыцца попыт совецькага грамадства на астычына вышпавасці, на каштоўнасці нашага мастацтва. У наступнай п'яцігодцы ўздыарны рост вытворчасці сродкаў умятку будзе справядліва значным павышэннем заробатнай платы рабочых і служачых і прыбыткаў калгаснікаў. Скарачэнне рабочага дня дасць мільёнам працоўных больш часу для культурнага адпачынку. Усё гэта абядае вялікі рост народных патрэб у чытанні мастацкай літаратуры, наведванні тэатраў, кіно і ваншпартных залуў, выкліка шырокае развіццё радыёвяшчання і тэлебачання.

Нам, работнікам літаратуры, абумуваючы свае задачы на наступную п'яцігодку, треба асабліва ўважваць гіганцкі маштаб павышэння культурнага ўзроўню народа ў 1953, 1954 і 1955 гадах. Ведаючы, як гэта па-руску называецца: «Наводзіць тэна на плетень». (Смех, апладысменты).

Кіа-ж колькасцю выпушчаных кніг вымяраецца рост літаратуры? Імя треба было сказаць аб тым, што за апошнія 20 гады ў нас выйшла разнаміх, добрых кніг адзіна, а ўвесь шарыны хоць абудзіў! На тысячу пісьменніцкіх пер'яў за дваццаць год па дзесятку добрых кніг. Як вы думаеце — ці не мала? Вось аб чым треба было сказаць тав. Суркову, хця я і самі гэта вельмі добра ведаю.

Выло-б дзіўна, калі-б ліпер, калі працоўныя рукамі совецькіх людзей стварэнца найвялікшыя ў свеце гідрэлектрастанцыі, нашы прапагандысты ўвесь час паўтаралі-б народу: «Аднак мы ўсё-ж лабудавалі ў 1932 годзе Днепрагэс».

А вась мы, пісьменнікі, лабудавалі сабе гэткую «днепрагэсэўскую» літаратурную паліцу з твораў, напісаных 20—30 год таму назад, і дзець толькі напівнуца на нашага брата-пісьменніка, мы спрытна хаваемся за гэткую паліцу і не без аплоду заўдзем адтуль: «Давольна, як гэта назва кнігі? Як гэта мы не пішам? А «Жыццё Кіма Самгіна»? А раманы Сергеева-Пенскага? А «Дзядзінныя патокі» Серафімовіча? А «Помент» Гладкова? А «Разлом» Фадзеева? А раманы Леонава і Фезіна? А «Панаеў» Фурманова? А «Врускі Панфірава!» І залпам пералічыць яшчэ дасятак твораў, прынахны чытачамі і захаваных часам. Да якога-ж часу мы будзем адсуджацца пад спры-

рода. Ужо за гады, калі ў краіне ажыццэўлялася ўсеагульнае самагадова навучанне, разка парывалася патрабаваць чытача і гледача да ідэйна-мастацкай якасці твораў літаратуры і мастацтва. За гэтыя гады ў нас у краіне тыражам, якія вымяраюцца сотнямі мільёнаў экзэмпляраў, выйшлі творы класікаў айчынай і замежнай літаратуры. Чытачы гэтых твораў, панаміўшыся з уазаі высокай мастацкай дасканаласці, не хочучь мірыцца з іхэрацы, пасрагнаюць, чымным студам і невыразнай мовай твораў неаатарых сучасных пісьменнікаў. Таму мы, сөөкікі літаратары, павіным асабліва дверда запамінь наступныя словы з даклада таварыша Хрушчова: «Мастацтва і літаратура нашай краіны могуць і павіны дабывацца таго, каб стаць першымі ў свеце не толькі па багачству зместу, але і па мастацкай сіла і майстэрству. Нельга мірыцца, як гэта робіць некаторыя таварышы ў органах мастацтва, у рэдакцыях і выдавецтвах, з шэрымі, хуткасьцельнымі творами. Пасрагнаюць часта не сустракаюць дастаткова адоры, чым наіосіцца школа развіцця мастацтва і мастацкаму выхаванню народа».

Ікая-ж сучасная бездольнасць літаратуры перад творами новых вялікіх задач? У прывітанні Цэнтральнага Камітэта партыі Другою Усеагульнаму з'їзду совецькіх пісьменнікаў гаварылася аб паспехах, якіх бдць у літаратуры, аб важным месца, якое яна займае ў жыцці народа. Аб значных паспехах літаратуры і мастацтва гаварылі і таварыш Хрушчов у сваім дакладзе. Але ў нас няма ніякіх падстаў для заапакоенасці. І ў прывітанні Цэнтральнага Камітэта з'їзду пісьменнікаў і ў дакладзе таварыша Хрушчова бдць ясны панаміавак аб тым, што наша літаратура і мастацтва ў многім адстаюць ад жыцця, ад сөөкікі рэчаіснасці, якія не вымяра багачства, чым іх адлюстраванне ў мастацтве і літаратуры.

Літаратура, праўда, не стаіць па месцы. Штогод ва ўсіх браўніх рэспубліках выходзіць сотні новах кніг. Адно толькі выдавецтва «Сөөкікі пісьменнік», якое знаходзіцца ў Маскве, выпушчае новых кніг у 1953 годзе 104, у 1954 годзе — 131 і ў 1955 годзе — 173. За гады паміж двума партыйнымі з'їздамі напісана і паставіцца на сэрце нашых тэатраў некалькі дзесяткаў новых п'ес. Лік новых кінофільмаў, паставіцца на сэрцы сөөкікіх драматургаў, дасягнуў у 1955 годзе 65. Бдць некаторы рух і ў іншых галінах літаратурнай дзейнасці. Але мы не маем права праціць міма таго, што сөөкікі чытач многіх новых кніг неааавозен іх формай і зместам; што і па колькасці і па мастацкай якасці сучасная томатка прадстаўлена на сэрце тэатра неааататкова і часта абеднена; што, як правільна адзначыў тав. Хрушчов, «...рабатнікі кіно ў пагоні за колькасцю нярака аніжамонь патрабавацьнасць да ідэйна-мастацкай якасці карцін, ствараюць слабенкія, паўраўноўныя творы, прысвечаныя дробным і нехарактарным з'яваам». У усім гэтым мы не маем права далей мірыцца. Разам з нашымі таварышамі па збөө — работнікам тэатра і кіно, з кампазітарамі — мы абавязаны за самія кароткія тэрміны ліквідавць адставанне ў сөөкікіх галінах сөөкікі мастацтва, звязаных з літаратурай, і даць народу многа таленавітых, ідэйна і мастацка дасканалых твораў для тэатра, кінематграфіі, для апернага мастацтва, даць добрыя п'есы, якія ў вялікай колькасці з'явіліся ў гады, што папярэднічалі вайне, і ў ваенныя гады.

Адна з важных прычын адставання сөөкікі літаратуры — гэта слабая сувязь значнай часткі літаратараў з жыццём, са стваральнай дзейнасцю народа. Уся гісторыя сөөкікі літаратуры сведчыць, што моцныя, ідэйна і мастацка поўнаценныя творы з'яўляюцца тады, калі яны выходзіць з-пад пера літаратараў, цэна звязаных з народным жыццём. Так было з Максімам Горкім і Аляксеем Таўстам. Маякоўскім і Дземанам Водным, Серафімовічам і Фурманавым, Леонавым і Фезінавым, Шолахавым і Фадзеевым, Нікалаем Остроўскім і Гарбатавым, Карнейчуком і Браўнівым, Мустафіным і Кербабеевым і многімі іншымі лепшымі сөөкікімі пісьменнікамі. Народжаны на глобе глы-

былым прыкрыццём гэтай паліцы, якая ўсё выдартво? З 30-х год міагананцыянальная сөөкікі літаратура папоўнілася новымі імёнамі выдатных майстроў прозы, назві, драматургіі. Так што, бастрасна, за ўвесь час свайго існавання наша літаратура стварыла намала поўнаценных твораў і па праву стала вялудчай літаратурай у свеце. Але-ж, паклаўшы руку на сэрца, треба шчыра сказаць, што вялудчай яна стала не таму, што бдць дасягнуты нейкія раней неааавыжымыя для пісьменніка вышні мастацка дасканаласці, а таму, што ўсе мы, кожны ў меру свайго таленту, глыбіннымі сродкамі мастацтва, пранікнёным мастацкім словам прапагандуем усёперамагаючы ідэі камунізма — найвялікшай надзеі чалавечтв. Вось у чым сакраг нашага паспеха. А няхай наспрыбае які-небудзь пісьменнік у наш час напісаць твор з назвіці антыкамунізма — імя такога пісьменніка будзе адразу-ж ганебна забыта, а кнігі яго непрачатыяны залесенюць на паліцах. Так што, як бачыце, і лаўры належыць не столькі тым, хто пісаў, колькі той, што патхналя на стварэнне вялікіх твораў, — нашай роднай Комуністичнай партыі. І мы, пісьменнікі, шчыра, ад усёго сэрца радземся гатаму і гатамы і надалей да апошняга нашага дыханья служыць сваім словам справе партыі Леніна і свята ажаўбавіць і ў жыцці і ў літаратуры не высокародныя інтарэсы. (Апладысменты).

Калі ў апошнія гады ў гаўным прахрэ-ве знаходзіцца наша проза, дык не ў дельным становішчы апынулася і драма-

бокара ведання народнага жыцця, твор жыве доўга і прыносіць вялікую грамадскую карысць не толькі нам, але і нашым замежным сябрам.

Нельга без хвалявання чытаць, напрыклад, наступныя радкі сельскаўскага пісьма, апублікаванага ў румынскім друку. Гэты селскаў піша ў рэдакцыю мясцовага часопіса: «Мы вырацілі арганізаваць калектыўную сельскую гаспадарку. Даводзіцца весці цяжку барацьбу, ісправа пасуваецца туга. Вышліце нам тарнінава 25 экзэмпляраў рамана таварыша Шолахава «Узнятая паліна». Вось як уадыічавыць на чалавечы сэрцы кнігі, якія ўвабраці ў сабе праўду рэвалюцыйнай барацьбы народа!»

Невымаглова, што за апошнія гады, напрыклад, у рускай сөөкікі літаратуры выдучыліся імёны такіх пісьменнікаў, як Овечкін, Кочэтуў, Граніч, Тандрасю. Актуальнасць іх твораў у гадоўны вышліца сувязю аўтараў з працоўнымі калектывамі, аб жыцці якіх яны пісалі.

Самы жыццё раказвае, што пісьменнік, які хоча бдць разуменым і жадаючым дараўчыкам нашага чытача, сам павінен бдць у першых шэрагах будаўнікоў камунізма. У нас-жа некаторы літаратары да гэтага часу ішч за лепшае зааавальніцца зручным і спакобным месцам у абые. Вось яны і ствараюць п'яманыя, скажоныя вобразы сучаснікаў і фальшывыя карціны жыцця.

Партыя, гаварыць у сваім дакладзе тав. Хрушчов, выдлі надалей будзе весці барацьбу супраць непраўдлівага паказу сөөкікі рэчаіснасці, супраць спроб лікараваць яе або, наадварот, ажаўбавіць і ганьваць тое, што зааавана сөөкікі народам.

Няаўна мы ў літаратуры вялі барацьбу з лакрыўчыкамі, якія стваралі фальшывыя, прысвасвобачныя, сахарынашпартыяны творы. І да гэтага часу лакрыўчыцы падоход да адлюстравання рэчаіснасці ішч не далкам выкарэнены; не ліквідавана ішч перастрахованная псіхалогія ў некаторых рэдактараў і ішч работнікаў, якія маюць адносны да літаратуры. Гэта перааааае нашай барацьбе за праўдліваю літаратуру сацыялістычнага рэалізма.

У ходе барацьбы з лакрыўкай і бестканфідацыя ў раду літаратараў вызначылася тэндэнцыя бачыць усё нааавал сабе толькі ў змронных тонах і маляваць рэчаіснасць толькі чорнымі або, у дельным выпадку, ішчымі фарбамі. У некаторых з'явілася імкненне адыціць ад вялікіх тэм сучаснасці ў свет ітымых перажыванняў, імкненне пазываваць дробныя мншчэскі патуці, размазванне пад відам крытыкі капіталізма розных «адліг» і бытавой сырасці, якая набаралася на захарока нашага вялікага свету, ахолааааа пафасам стваральнай працы. Азанаваць п'ядобны з'явы ў літаратуры, а зусім не маю на ўвазе твораў, у якіх пісьменнікі вострай збөөкікі сатыры вялудчы сапраўдную барацьбу з сапраўдымі перажыткамі капіталізма. Такія творы патрэбны нашаму маладому грамадству, гэта-жа як і моцныя, напоўненыя сөөкікім святлом, жыццесваряджальныя творы.

Вельмі перааааааа развіццё нашай літаратуры і тое, што на працягу раду год у падоходзе да анікі літаратурных з'яў у нас было або ішчэстрымае захаваньне, або шуміха крытычных «напрааааа». Зусім ішчч няаўна мы былі сведкамі таго, як з неараўнай шпідэрацы прымуджаліся ішч раз праміць за літаратурныя творы, калі прамірваваліся творы яўна неаааааааа, слабая ў мастацкіх адносках, толькі з-за парагі да актуальнасці таматыкі; калі азыні творы, які з'яўляцца карысным, але не высокаўзроўным, бдць прамірваныя тройчы — дожны тэм паасобку. Цяжка было пераканаць пісьменнікаў у паслядоўнасці нашай лініі ў барацьбе за высокую ідэйна-мастацкую якасць літаратуры. (Ажыўленне ў залі).

Вялікай бядой нашай літаратуры з'яўляцца адставанне крытыкі і крайная слабець у распрацоўцы тэатрычных пытаньняў марксісцкай аэтыкі. У сістэме Акадэміі навуц СССР бдць некалькі спецыяльных інстытутаў, якія займаюцца пытаньнямі гісторыі і тэорыі літаратуры і мовы, бдць магутны інстытут фі-

ласофі. Гэтыя інстытуты аб'яўбавяюць вылод слабе тысячы кандыдатаў і сөөкікі дактараў навуц, маюць у сваім складзе ілэнаў-нарастэндытаў і аналітыкаў. Дзеіцігоддзямі яны склааюць перенектыўны і апэратыўныя планы, але за доўгія гады з неараў гэтых інстытутаў не з'явілася ніводнай сур'янаў марксісцкай працы, якая абудыляла-б вялікі вопыт сөөкікі літаратуры, ніводнага свежата, новага твора па марксісцкай аэтыцы. Праўда, Інстытут сусветнай літаратуры імя А. М. Горькага пасля 20 год работы выпушчў «Нарыс гісторыі рускай сөөкікі літаратуры», але калі мы азімемся з ім, дык бачыце, што «гара нарадзіла млы».

За 38 год існавання сөөкікі літаратуры партыя неадаравава давала прагметныя ўрокі чалагу, а сказаў-па-бацькоўска калатлівага кіраўніцтва літаратуры і мастацтвам, якое спалуч ў сабе суроную неспрымальнасць да ідэі хістанія ў клопатамі аб заўраўнаванні літаратуры, аб яе наздзінных патрэбах. Пры гэтым партыя заўдасці падкрэслівала асаблів характар літаратурнай дзейнасці. В. І. Ленін яшчэ ў 1905 годзе, унімаючы пытанне аб тым, што аэтычна-справядліва справа павіна стаць часткай агульнапралетарскай працы, лічў неабходным падкрэсліць, што літаратурная справа мена за ўсё пааааааа механічнаму раўнэнню, півеліроўню, што ў гэтай справе бэзумоўна неабходна забеспячэнне большай прасторы асаблів ініцыятыве, і

XX з'езд Комуністичнай партыі Совецкага Саюза

Прамова таварыша М. А. Шолахава

(Заканчэнне)

стражацца з народам так, як гэта належала б рабці пісьменнікам.

Агульнавядома, што Леў Талстой ведаў душу рускага мужыка, як ніхто з нас, сучасных пісьменнікаў; Горкі абшоў усю Расію пешшу; Лескоў аб'ездзіў яе на паштовых і вольнаёмных конях; Чахаў, нават будучы цяжка хворым, знайшоў у сабе сілы і ўсё-ж з'ездзіў на Сахалін, бо цягнула яго туды вялікая любоў да людзей і прафесійнальная пісьменніцкая спраўная цікавасць.

А многія з сучасных пісьменнікаў, у прыватнасці, многія з масквічоў, жыццём у зачараваным трыкутніку: Масква—дача—курорт (Смех, апладысменты), і зноў: курорт—Масква—дача. Хіба-ж не сорамна так дарэмна трыціць жыццё і таленты?

У Маскве жылі каля 1.200 пісьменнікаў. Дарудзім, гэта натуральна: Масква — стацыя, буйнейшы культурны і прамсловы цэнтр краіны. Але ненатуральна тое, што, жыццём у сталіцы, пісьменнікі і тут умудраюцца стаяць у баку ад жыцця. На сваёй працы а лічым, што мае сабраць-максимум, задумаўшы новыя творы, сустражаюцца з рабочымі буйнейшых прамсловых прадпрыемстваў, цікавяцца вытворчасцю таго ці іншага заводу, жыццём, патрабамі і спадваннямі рабочых. Не! Жывуць у лесе, а лесе не бацань.

А хто з пісьменнікаў увайшоў як сабра і блізка чалавек у якую-небудзь рабочую сяню або само і інжынера, наватара вытворчасці, партыйнага работніка заводу? Ах які! Інакш Журбіных адкрылі-б у Маскве значна раней, чым Кочэтува ў Ленінградзе. Жывуць мае браты-пісьменнікі чужакі на вольніме і ў адзіночку, як старыя вясковыя бабылі. (Смех). З жалем ведаем, я аб тым, што няма пісьменніка-сбра ні ў рабочым калектыве завода «Серп і молот», ні на заводзе імя Сталіна, ні на «Дынамо», ні на «Чырвоным пролетары». Я і пачаставаў быду, калі памылка, але, думаючы мне, што такі-ж малювак мы ўбачым і на «Фрэзеры», і на «Трохторцы», і на «Кадэбрэ», і на шарыкавылічальнікам заводзе, і на іншых прадпрыемствах Масквы.

Праўда, пісьменнікі бываюць на вялікіх прадпрыемствах у якасці гасцей, а дэкладныя, гасцрабляў, і, да агульнага нашага сораму, ішчы раз не саромеюцца атрымаваць за свае выступленні адпаведнае грашованае ўзнагароджанне з рабочай касы. З яго-ж гэта часу грамадская работа стала ў нас платнай справай? Некаторыя пісьменнікі атрымаваюць плату нават за выступленні ў ваенных акадэміях. Час пакончыць з гэтай агіднай з'явай! Час пераканаць дзяржаў ад літаратуры, што наміж вестрамным таварам, які годна аддавае сабе дэбны харч, і пісьменнікам павінна-ж існаваць нейкая розніца! (У залы апыўноне, смех, апладысменты). Гэта неперпіма вагуца, і сабаіна неперпіма тым, калі да заводскай або іншай касы цягнуцца рука пісьменніка-комуніста.

Чаму 1.200 пісьменнікаў жыццём у Маскве? Чаму іх і трактарам не адарэш ад наседжаных міс? На гэтае пытанне мае цяжка адказаць. Можа, вы самі сапрабце знайдзіце рашэнне гэтай загадка! Ведаю, аднак, што такая рашчонаўка творчых сіл няправільная і нічым не апраўдана. На жаль, такое-ж становішча мы нагледзім і ў Ленінградзе, і ў Кіеве, і ў Мінску, і ў Алма-Аце, і на ўсё абласных і краевых цэнтрах. Усёды пісьменнікі жыццём у гарадах, а воль пісьменніка — гэта рабоча пасялка або вёскі ў амаль нідзе не ўбачыць.

Вы чакаеце новых кніг, таварышы? А я хачу ў вас запытаць: ад каго? Ад тых, хто не ведае добра ні казаснікаў, ні рабчыкаў? Ад тых, хто асведжаецца і адедлеваецца? Але-ж даўным-даўно ведамо, што пад дэмак камей і вада не цячы. Німа і не будзе ў бліжэйшы час добрых, поўнаважкіх кніг, калі становішча ў літаратуры не зменіцца самым каронным чынам, а змяніць яго можа толькі партыя. Але аб гэтым пасля.

Мне хацелася б сказаць некалькі слоў адносна выступлення тав. Гафураў, дакладнай той часткі яго выступлення, дзе ён закранае літаратуру. Тав. Гафураў мае рацыю, калі ён гаворыць аб адставанні літаратуры. Але тав. Гафураў памылкаецца, калі гэтае адставанне тлумачыць спадкам творчай актыўнасці. Не ў гэтым справа.

Пэўнае адставанне літаратуры ад жыцця зусім законамерна, таму што сур'ёзная літаратура не кінохроніка і стварэнне вялікіх палатнай патрабав, які казаву Леў Талстой, не толькі знясіляваючай працы, але і вельмі працяглага часу.

Ці ведама тав. Гафураву, што Алексей Талстой пісаў свой роман «Хаджонне па пакутах» 22 гады, а роман «Пётр Першы» пісаў 15 год, ды так і не паспееў закончыць?

Такія прыклады можна прывесці мноства, і ўсё гэта, папэўна, тав. Гафураву вядома. Але я ўпаўняю, што яго не вядома добра, але самаіна украінская па гаворка: «Хутка рабьць — сільных родляць». (Смех, апладысменты). І да гэтага ёсць мноства прыкладаў, калі спорадэчныя творы, нарадзіўшыся з-пад піра пісьменніка сільнымі або падслэванымі, так і не ўбачылі шырокіх мас чытачоў.

Нам савецкі чытач даруе нам маруднасьць, але ніколі не даруе дрэннай, шрай кнігі!

рысна ісці цяжкаватым і марудным поступам, чым стаяць гэтым лёгкаважкім і лёгкадумным матыльком.

Не крыўдзіце, дарогі тав. Гафураў, і даруце мне, магчыма, залішні палемічны запал, але я тавсама, як і вы, жыхар поўня і прымыкспрацаца тэмперамента, а не цягнуцца ўслед за прапілінікам. (Смех, апладысменты). Вы гаварылі аб творчым гарэні. Але, ведаеце, гэтую рэч градуснікам не змераша, а воль палемічна тэмпература ў нас з вамі аднолькавая, нягледзячы на тое, што вы — татжык, а я — рускі. Вы — чытач, я — пісьменнік, і мы тут з вамі навоцна прадманстравалі, як горава вы мне любіце і якой велізарнай уважэннасцю я вам адказваю. (Смех). А вы ішчы гаворыце аб адсутнасці ўважэннасці ў пісьменнікаў да чытачоў. Ікая там адсутнасць, калі нас вады не разаліць! (Смех, апладысменты). Што-ж, спадзяюся, мы расквітлімся з вамі, тав. Гафураў? Ну воль і добра!

Німа кніг за апошні час, такіх кніг, якія заваявалі-б сэрцы і любоў шырокіх мас чытачоў. Хто-ж у гэтым вінаваты? Вядома, перш за ўсё — самі пісьменнікі, але вінаваты ў гэтым і партыйныя арганізацыі, якія закліканы займацца пытаньнямі культуры, ды і чытачы не ў старана, а ў барана, у барана адказнасці за сучасны стан літаратуры, таму што літаратура, я вядома, не толькі ўнутрана справа саміх пісьменнікаў, але і агульнанародная, і перш за ўсё — партыйная справа.

Партыя не раз папраўляла Саюз пісьменнікаў за іррадыгінныя зрыны на асобных участках літаратурнай работы, і мы заўсёды адчувалі яе цяверую, накіроўваючую руку. Дзякуй ёй за гэта!

Але воль я усё мя прагледзець тое, што значна колькасць пісьменнікаў даўно ўжо нічога не рабьць, жыць ў адрыве ад жыцця, — гэтага зразумець неляга! Успомніце, калі некаторыя з нашых трыціціцісячкіцаў — старшніх калгасцаў, дырэктары МТС — даспрабавалі жыць на старых месцах работы, а ў калгасы і МТС толькі прыязджаць, у краіне пачалася цялая кампанія: аб гэтым неаднараза пісала «Правда», быў узяты на погі ўсёш друк. Такіх кіраўнікоў, якіх спрабавалі жыць у баку ад асноўнага месца сваёй работы, сурова асуджала ўся наша грамадзнасць. А воль пісьменнікі гадзі, дзесяцігоддзі жыццём у адрыве ад сваёй літаратурнай вытворчасці, і нішто ім і слова не скажа, нібыта так і трэба, нібыта для бацца другі зьналош — не часовае месца знаходжаньня, а нешта напхатка сталага, асведага месца жыццарства.

Трэба рашуча перабудаваць усю работу Саюза пісьменнікаў. Хіба ніхто з нас не бачыў пасля смерці Горкага, што сярод пісьменнікаў німа такога чалавека, які быў-бы яму хоць да пляча. Сярод нас было і няма, а магчыма, і не будзе роўнага Горкаму да той незымернай любові, якую заваяваў ён усім сваім жыццём і творчасцю ў рабочага класа, у працаўніцкай намай краіны і далёка за яе межамі.

На што мы пайшлі пасля смерці Горкага? Мы пайшлі на стварэнне калектыва намага кіраўніцтва ў Саюз пісьменнікаў па чале з тав. Фадзеевым, але нічога добрага з гэтага не атрымалася. А тым часам паступова Саюз пісьменнікаў з творчэй арганізацыі, якім ён павінен быў быць, ператварэўся ў арганізацыю адміністрацыйную, і хадзі старана засядаці сакратарыят, сесійны пазіцы, драматычны і крытыкі, пісалі працінычны, а поўнай нагруквай працаваў тэхнічны апарат і некалькі кур'еры, — кніг усё не было. Некалькі добрых кніг у год для такой краіны, як наша, гэта надзвычай маза.

У пісьменнікі ўжытак увайшлі даволі дурныя, на мой погляд, выразы, напрыклад: «творчая камандзіроўка». Аб якой творчай камандзіроўцы можа ісці гаворка, калі пісьменнік усё жыццё павінен знаходзіцца ў атмасферы творчасці. Аб ішчы лепш: «Сакратар саюза такі-та атрымаў гадзін творчы адпачынак». Ды што-ж гэта такое, калі не прызнанне таго, што пісьменнік да «творчага адпачынку» займаецца чорт ведае чым, толькі не творчасцю. Ну, і пайшла пісаць губерня... Фадзееў аказаўся даволі ўдалым чалавекам і не захачеў лічыцца ў рабоце а прычынам калегіяльнасці. Астатнім сакратарам працаваў з ім стада немагчыма. 15 год цягнулася гэтая вольнава. Агульным і дружным намаганьням мы адрабілі ад Фадзеева 15 лепшых творчых гадоў яго жыцця, а ў выніку не маем ні генсека, ні пісьменніка. А хіба неляга было ў свой час сказаць Фадзееву: «Удалабоўства ў пісьменніцкай справе — рэч нічужная. Саюз пісьменнікаў не вайсковая частка і ўжо зусім не штрафны батальён, і стаяць па камандзе «сміра» ніхто з пісьменнікаў перад табым не будзе, тав. Фадзееў. Ты — разумы і таленавіты пісьменнік, ты ікхнецца да рабочай тэматыкі, сядзі і езь галочкі на 3—4 ў Магітагорск, Свердловск, Чылібінск або Запарожжа і напішы добры роман аб рабочым класе».

Не бада, калі-б мы ў гэты час страцілі генсека Фадзеева, але затое з якой велізарнай радасцю мы атрымалі-б поўным Фадзеева-пісьменніка, з новай кнігай, магчыма, роўнай па значэнню «Разгрома».

Чым займаўся Фадзееў на працягу гэтых 15 год? Ізьяна і палітычна кіраваў Саюзам пісьменнікаў? Не, мы заўсёды і не без паства лічылі і лічым, што кіруе намай партыя. Догія гады Фадзееў узяў нічаві ў творчых ішчысках, выступаві з дэкладамі, размяркоўваў кватэры для пісьменнікаў і нічога не пісаў. Некалі ямы было займацца такімі «дробязямі», як пісанне кніг. Але варта было Фадзееву а 1944 года на некалькі год выдзвігнуць ад сакратарскіх абавязкаў, і ён за кароткі тэрмін стварыў цудоўны твор аб малада-

твардзёйцах Краснадона. Паўна, як ніхто з нас — празаікаў, Фадзееў валодае цудоўнай асаблівасцю глыбока і ўсхвалявана пісаць аб моладзі, і ў «Маладой гвардыі» ў поўнай меры раскрылася гэтая рыса яго вялікага таленту.

Прайшло некалькі год, і зноў не стада Фадзеева-пісьменніка, зноў з'явіўся Фадзееў — дэяц ад літаратуры. Зразачна-ж такіх сапраўдн казачных пераўнаслабленні! І гэтая краіна пуду не так ужо далёка: да вуліцы Вароўскага адсіль — рукой дастаць.

Няўжо для адміністрацыйна-гаспадарчэй работы не знайшоўся ў нас у партыі чалавека меншага маштабу? Да чаго-ж мы ішчы раз не разумема, не па-гаспадарску трапілі сілы найталенавіцейшых людзей нашага часу! Што датычыць таго, што Фадзееў быў мастацкім кіраўніком пісьменніцкага ансамбля, калі можна так сказаць, дык і гэта не адпавядае рэалісці. Ні Фелдін, ні Гладкоў, ні Леонаў — ніхто з буйных празаікаў не хадзіў да Фадзеева вучыцца пісаць раманы. У кожнага з нас свая манера пісьма, свая бачнае свету, свой стыль, і Фадзееў не мог быць і не быў для нас бласпярочным аўтарытэтам у пытаньнях мастацкага майстарства. Да Фадзеева не хадзілі гэта-ж, як ішчы пер не ідуць да Суркова вучыцца, як ішчы першы, кі Якуб Колас, ні Рыльскі, ні Тычына, ні Твардоўскі, ні Пічэпаў, ні Маршак, ні Ісакоўскі, ні Шкнпаў — ніхто з буйных паэтаў. І яны, ды і сам Суркоў, добра разумеюць, што ў аркестры, акрамя барабана і медных талерак, існуюць і ішчы, не ўдарныя інструменты. (Смех). Чаму-ж яны навукацца ў Суркова? А воль да Горкага ішчы і паэты, і празаікі, і крытыкі, і драматысты... Калі-ж да такіх літаратурных кіраўнікоў, як Фадзееў або Суркоў, ніхто з іх таварышаў па прафесіі за вырашчэннем творчых пытаньняў не прыходзіць, не прыходзіць і хадзіць не збіраецца, дык паўстае пытанне, навошта-ж нам такіх кіраўнікоў патрэбны?

Але ў думенце, калі-б на чале кіраўніцтва стаяў, скажам, Шолахаў або Сіманюк, дык становішча было-б ішчы? Было-б тое-ж самае. «Тех же цей, да пожеже влей». А пісьменнікі ссазаві-б ішчы працей: «Хран не саладзённым за рэдзку». Ад школьных год усім вядома, што ад перастаюці складальнік сума не мяняецца. І не ў гэтым санс справы.

Творчых работнікаў літаратуры трэба выдзяляць ад залішній мітусні пасяджэнняў, ад усёго таго, што перашкаджае ім стварэнне кнігі. Мы і так нямама страцілі ад таго, што такія буйныя мастакі слова, як Леонаў, Пічэпаў, Фелдін і ішчы, страцілі вельмі многа каштоўнага часу на ўсялякіх пасяджэннях, і замест таго, каб на волі вывучаць жыццё і пісаць кнігі. Час канчаць з гэтым! Чытачы чакаюць ад нас кніг, а не прамоў на пасяджэннях. Пісьменнікам неабходна дапамагчы наблізіцца да жыцця ўчыняльна, пісьменнікам неабходна павярнуцца тварам да жыцця. Для гэтага неабходна ліквідацыя спецыяльных пастаюў.

Мне думенце, што трэба проста даручыць Саюзу пісьменнікаў вывешчальныя пісьменніцкія заўвагі шляхам асаблівых перагавораў з асобнымі пісьменнікам. Не ўсё-ж з іх хочучы быць выведзены жыць у вялікіх гарадах. Чаму-б нам не дапамагчы такім пісьменнікам, якія хочучы сур'ёзна працаваць над творамі, прысвечанымі казаснай або саўсатнай тэматыцы, паехаць на 3—4 гады ў лобую, па іх выбару, сельскую мясцовасць, пабудоваць ім там дамы, і ішчы сабе жыццё і ішчы на славоў. У лобны час такі пісьменнік, зразумела, можа прыязджаць у Маскву, Мінск або Кіеў, словам, туды, акуль ён пале, але затое асноўны час ён будзе жыць сярод героў сваёй бузавай кнігі, а гэта ўжо зарука поспеху ў рабоце. Будучы-ж мы дамы для інжынера-тэхнічных работнікаў, хіба-ж неляга пабудоваць для пісьменнікаў? Я гавару аб гэтым таму, што пісьменніцкая праца — гэта па сутнасці саматужная вытворчасць на даму. Калі пісьменнік не ў пошуках матэрыялаў, дык ён — дома, за пісьмовым сталам, і працу яго неляга ўпісчыць у рамкі звычайнага рабочага дня. А таму жыццё ў комунальнай кватэры, скажам, дзе-небудзь у сагоўсе, для яго рэч неперпімальная. Адна справа, калі на кухні шуміць адін прымуся і ў доме адна, скажам нават вельмі гаварка жонка (ажыўляюць і смех у залы), — тут ішчы можна з грахам палалам навестці нарадак і дамагчыся ішчы. (Смех). Інакш справа, калі на агульнай кухні шуміць вольсем прымусяў і вольсем жанчына старанна спабарочыць у слобнай пералачці. Тут ужо ні аб якой працы не можа быць і гаворкі. (Смех).

Хадзі на працягу гэтай пісьменніцкай трэба сур'ёзна, гэта значыць, як кажуць, з усімі патрабамі, з жонкамі, чадамі і дамагачамі. Гэта не «творчая камандзіроўка». Такім пісьменнікам варта было-б дапамагчы і транспартнымі сродкамі, каб яны маглі ездзіць туды, куды ім спатрэбіцца, не галасуючы на дарогах і не знаходзячыся ў настанай залежнасці ад дырэктара саюса або МТС, ад сакратара райкома або старшніх рабейства.

Вядома, далёка не ўсім пісьменнікам неабходна ехаць у вёску. Някій перабіраўся туды тым, каму бліжэй інтэрэсы казаснага жыцця. А тым пісьменнікам, якія думачы пісаць аб рабочым класе, аб гарадской інтэлігенцыі, будучы рады ўсёму, у лобным прамысловым цэнтры нашай краіны, у лобным горадзе.

Пісьменнік-комуніст, які паедае ў вёску, уваляючы ў мясцовую партыйную арганізацыю і, безумоўна, знойдзе сабе там месца і справу, якая не перашкаджае-б яго асноўнай рабоце. Беспартыйны пісьменнік не адмовіцца ад пасильнай ямы грамадскай работы. А жыць матэрыялаў — воль ён, заўсёды ў пісьменніцка дад рукамі. Паспявай толькі асаенсчыць тое, што адбываецца на тваіх вачах. Жыць жыццём народа, пакутаваць паку-

тамі людзей, радавацца іх радасцямі, цякам увайсці ў іх клопаты і патрэбы — воль тады ў пісьменніка і будзе сапраўдна пісаць аб моладзі, і ў «Маладой гвардыі» ў поўнай меры раскрылася гэтая рыса яго вялікага таленту.

Прайшло некалькі год, і зноў не стада Фадзеева-пісьменніка, зноў з'явіўся Фадзееў — дэяц ад літаратуры. Зразачна-ж такіх сапраўдн казачных пераўнаслабленні! І гэтая краіна пуду не так ужо далёка: да вуліцы Вароўскага адсіль — рукой дастаць.

Няўжо для адміністрацыйна-гаспадарчэй работы не знайшоўся ў нас у партыі чалавека меншага маштабу? Да чаго-ж мы ішчы раз не разумема, не па-гаспадарску трапілі сілы найталенавіцейшых людзей нашага часу! Што датычыць таго, што Фадзееў быў мастацкім кіраўніком пісьменніцкага ансамбля, калі можна так сказаць, дык і гэта не адпавядае рэалісці. Ні Фелдін, ні Гладкоў, ні Леонаў — ніхто з буйных празаікаў не хадзіў да Фадзеева вучыцца пісаць раманы. У кожнага з нас свая манера пісьма, свая бачнае свету, свой стыль, і Фадзееў не мог быць і не быў для нас бласпярочным аўтарытэтам у пытаньнях мастацкага майстарства. Да Фадзеева не хадзілі гэта-ж, як ішчы пер не ідуць да Суркова вучыцца, як ішчы першы, кі Якуб Колас, ні Рыльскі, ні Тычына, ні Твардоўскі, ні Пічэпаў, ні Маршак, ні Ісакоўскі, ні Шкнпаў — ніхто з буйных паэтаў. І яны, ды і сам Суркоў, добра разумеюць, што ў аркестры, акрамя барабана і медных талерак, існуюць і ішчы, не ўдарныя інструменты. (Смех). Чаму-ж яны навукацца ў Суркова? А воль да Горкага ішчы і паэты, і празаікі, і крытыкі, і драматысты... Калі-ж да такіх літаратурных кіраўнікоў, як Фадзееў або Суркоў, ніхто з іх таварышаў па прафесіі за вырашчэннем творчых пытаньняў не прыходзіць, не прыходзіць і хадзіць не збіраецца, дык паўстае пытанне, навошта-ж нам такіх кіраўнікоў патрэбны?

Але ў думенце, калі-б на чале кіраўніцтва стаяў, скажам, Шолахаў або Сіманюк, дык становішча было-б ішчы? Было-б тое-ж самае. «Тех же цей, да пожеже влей». А пісьменнікі ссазаві-б ішчы працей: «Хран не саладзённым за рэдзку». Ад школьных год усім вядома, што ад перастаюці складальнік сума не мяняецца. І не ў гэтым санс справы.

Творчых работнікаў літаратуры трэба выдзяляць ад залішній мітусні пасяджэнняў, ад усёго таго, што перашкаджае ім стварэнне кнігі. Мы і так нямама страцілі ад таго, што такія буйныя мастакі слова, як Леонаў, Пічэпаў, Фелдін і ішчы, страцілі вельмі многа каштоўнага часу на ўсялякіх пасяджэннях, і замест таго, каб на волі вывучаць жыццё і пісаць кнігі. Час канчаць з гэтым! Чытачы чакаюць ад нас кніг, а не прамоў на пасяджэннях. Пісьменнікам неабходна дапамагчы наблізіцца да жыцця ўчыняльна, пісьменнікам неабходна павярнуцца тварам да жыцця. Для гэтага неабходна ліквідацыя спецыяльных пастаюў.

Мне думенце, што трэба проста даручыць Саюзу пісьменнікаў вывешчальныя пісьменніцкія заўвагі шляхам асаблівых перагавораў з асобнымі пісьменнікам. Не ўсё-ж з іх хочучы быць выведзены жыць у вялікіх гарадах. Чаму-б нам не дапамагчы такім пісьменнікам, якія хочучы сур'ёзна працаваць над творамі, прысвечанымі казаснай або саўсатнай тэматыцы, паехаць на 3—4 гады ў лобую, па іх выбару, сельскую мясцовасць, пабудоваць ім там дамы, і ішчы сабе жыццё і ішчы на славоў. У лобны час такі пісьменнік, зразумела, можа прыязджаць у Маскву, Мінск або Кіеў, словам, туды, акуль ён пале, але затое асноўны час ён будзе жыць сярод героў сваёй бузавай кнігі, а гэта ўжо зарука поспеху ў рабоце. Будучы-ж мы дамы для інжынера-тэхнічных работнікаў, хіба-ж неляга пабудоваць для пісьменнікаў? Я гавару аб гэтым таму, што пісьменніцкая праца — гэта па сутнасці саматужная вытворчасць на даму. Калі пісьменнік не ў пошуках матэрыялаў, дык ён — дома, за пісьмовым сталам, і працу яго неляга ўпісчыць у рамкі звычайнага рабочага дня. А таму жыццё ў комунальнай кватэры, скажам, дзе-небудзь у сагоўсе, для яго рэч неперпімальная. Адна справа, калі на кухні шуміць адін прымуся і ў доме адна, скажам нават вельмі гаварка жонка (ажыўляюць і смех у залы), — тут ішчы можна з грахам палалам навестці нарадак і дамагчыся ішчы. (Смех). Інакш справа, калі на агульнай кухні шуміць вольсем прымусяў і вольсем жанчына старанна спабарочыць у слобнай пералачці. Тут ужо ні аб якой працы не можа быць і гаворкі. (Смех).

Хадзі на працягу гэтай пісьменніцкай трэба сур'ёзна, гэта значыць, як кажуць, з усімі патрабамі, з жонкамі, чадамі і дамагачамі. Гэта не «творчая камандзіроўка». Такім пісьменнікам варта было-б дапамагчы і транспартнымі сродкамі, каб яны маглі ездзіць туды, куды ім спатрэбіцца, не галасуючы на дарогах і не знаходзячыся ў настанай залежнасці ад дырэктара саюса або МТС, ад сакратара райкома або старшніх рабейства.

Вядома, далёка не ўсім пісьменнікам неабходна ехаць у вёску. Някій перабіраўся туды тым, каму бліжэй інтэрэсы казаснага жыцця. А тым пісьменнікам, якія думачы пісаць аб рабочым класе, аб гарадской інтэлігенцыі, будучы рады ўсёму, у лобным прамысловым цэнтры нашай краіны, у лобным горадзе.

Пісьменнік-комуніст, які паедае ў вёску, уваляючы ў мясцовую партыйную арганізацыю і, безумоўна, знойдзе сабе там месца і справу, якая не перашкаджае-б яго асноўнай рабоце. Беспартыйны пісьменнік не адмовіцца ад пасильнай ямы грамадскай работы. А жыць матэрыялаў — воль ён, заўсёды ў пісьменніцка дад рукамі. Паспявай толькі асаенсчыць тое, што адбываецца на тваіх вачах. Жыць жыццём народа, пакутаваць паку-

Выканаем свае абавязкі

XX з'езд Комуністичнай партыі Совецкага Саюза—вялікая падзея ў жыцці савецкага народа, Совецкай краіны, Комуністичная партыя—плонч ад плонч, кроў ад кроў народа, яго выпрабаваны правадыр і арганізатар, воль чаму савецкія людзі так блізка—і розумам, і сэрцам—успрыймаюць кожнае слова з трыбуны з'езду, уважліва вывучаюць дэклады і выступленні. Зразумела, што ў цэнтры ўвагі кожнага савецкага чалавека савецкага дэклад Цэнтральнага Камітэта партыі, зроблены Н. С. Хрушчовым, і дэклад Н. А. Булганіна аб Дырэктывах XX з'езду ВКСС па пошталу лягяднаму плану.

У цэнтры ўвагі таму, што яны падволяюць вынікі стваральнай працы народа за поўны перыяд: падлічыць велізарны перамога народа і вызначаюць, ставяць перадавыя задачы ў яго вялікім будаўніцтве на далейшы час.

Дэклад таварыша Н. С. Хрушчова закранае цэлы рад тэарэтычных палажэнняў, якіх ўважачаюць, рухаюць наперад навуку марксізма-ленінізма, гэтую вялікую рэвалюцыйную навуку, якая пераўтварае свет.

Дэклад таварыша Н. С. Хрушчова прыцягвае да сябе і той глыбокай і своеасаблівай пазіцыі, якой прасякнуты кожны радок, кожны радзек, кожная нават лічба, прыведзена дэкладчыкам. Гэта пазіцыя жшчэсправадзяння, пазіцыя тытанічнай отваральнай працы савецкага народа, які сваімі прапоўнымі пошлагамі і перамогамі набліжае светлае комуністычнае заўтра—і для сябе і для ўсёго чалавечства. Гэта пазіцыя вялікай дружбы разнароднага чалавечкага розуму і разнаволенай чалавечай працы, пазіцыя вялікіх сацыяльных змен, якія не толькі пераўтвараюць адну шостую частку зямлі, але даўно выйшлі за гэтыя рубжы і павялі за сабой мільёны і мільёны новых будаўнікоў сацыялізма. Гэта пазіцыя ўпаўнянага пошпугу мільянаў змагароў у іх настанай барацьбе за ішчы і радзек чалавечка працы, за яго лепшым будучыню, за мір на ўсім свеце.

Кожны чалавек, знясілячыся з матэрыяламі з'езду, прыкімае ў думках—і гэта зусім натуральна,—што-ж мае несправядлівае дацхненне да яго, да яго інтэрасаў, да яго працы, да яго прафесіі.

Уважліва перачытаючы справядлівы дэклад ЦК, бачым, што ў ім німа такіх слоў, такіх радзеклаў, якіх-б не мелі да цябе несправядліва дацхненне. Я маю на ўвазе нашых пісьменнікаў. Воль сказана ў пачатку дэклада, што «галоўную рысу нашай эпохі складае выхад сацыялізма за рамкі адной краіны і ператварэнне яго ў сусветную сістэму».

Мы даведваемся, што за 26 год Савецкай Саюзу павялічыў прамысловую вытворчасць больш чым у 20-разоў, што на агульнаму аб'ёму прамысловай прадукцыі СССР займае цяпер другое месца ў свеце. І ішчы—«У ішчыперніч час ужо няма трыбы кожнай сацыялістичнай краіне абавязкова развіваць усю галіну цяжкай ішчындустрыі, які гэта прышлоўна рабьць Савецкаму Саюзу, які доўгі час быў аднай краінай сацыялізма, што знаходзілася ў ішчы краі і іх абаронаўдольнасць і ішчына абірацоўца на ішчындустрыяльную магутнасць усёго сацыялістычнага лагера, кожная еўрапейская краіна народнай дэмакратыі можа спецыялізавацца на развіцці тых галін ішчындустрыі, на вытворчасці тых відаў прадукцыі, для якіх у ёсць найбольш прыяельныя прыродныя і гаспадарчыя ўмовы».

Упаўняна глядзім наперад

Да Масквы ў гэтыя дні звернуты пошкі ўсёх савецкіх людзей. Шчыльна згуртаваны вакол ленынскага ЦК прышчы наша партыя да свайго з'езду, кроўна звязаная з народам. Вышэй яго інтэрасаў няма нічога ў парты